

LUNDS UNIVERSITET
Ekonomihögskolan

Examensarbete kandidatnivå
FEKK01, HT 2009
2010-01-13

Revisionspliktens avskaffande - vad kommer att påverka de mindre bolagens beslut om revision?

Författare:
Olof Karlsson
Max Stille
Anna Tullgren

Handledare:
Erling Green
Carl-Michael Unger

Sammanfattning

- Examensarbetets titel:** ”Revisionspliktens avskaffande – vad kommer att påverka de mindre bolagens beslut om revision?”
- Seminariedatum:** 2010-01-14
- Ämne/kurs:** FEKK01, Examensarbete kandidatnivå, 15 hp
- Författare:** Olof Karlsson, Max Stille och Anna Tullgren
- Handledare:** Erling Green och Carl-Michael Unger
- Fem nyckelord:** Revisor, revisionsplikt, avskaffande, efterfrågan, SOU 2008:32
- Syfte:** Syftet med uppsatsen är att i samband med ett förmodat förslag om ett avskaffande av revisionsplikten för svenska mindre företag redogöra för: tre olika intressentgruppers inställning till revision, revisionsplikten och dess avskaffande; revisionens historia och innehåll; vilka faktorer som styr företagens efterfrågan på revision samt vilken effekt ett avskaffande av revisionsplikten får på företagens efterfrågan på revision.
- Metod:** Vi har valt att göra en kvalitativ undersökning. Denna har genomförts genom semistrukturerade intervjuer med revisionsbyråer, företagargorganisationer, småföretag och banker. I studien har vi haft ett hermeneutiskt synsätt och vår ansats är till en början deduktiv, men övergår sedan till induktiv.
- Teoretiska perspektiv:** De teoretiska perspektiv som vi använder oss av för att kunna analysera de empiriska resultaten är intressentteorin, legitimitetsteorin och resursberoendeteorin.
- Empiri:** Empirin består av elva semistrukturerade intervjuer. Dessa intervjuer har gjorts med fyra revisionsbyråer, två företagargorganisationer, tre företag och två banker.
- Resultat:** Vi har genom vår undersökning identifierat de faktorer som kommer att ha störst inverkan på de mindre bolagens beslut att anlita eller inte anlita revisor. Saknas externa intressenter med intresse av revision är de aktiva ägarna inte i högre grad intresserade av revision för sin egen del. De viktigaste faktorerna som talar för att revision kommer att genomföras är istället att bolaget har intressenter i form av passiva ägare, banker eller revisor för vilken man hyser starkt förtroende. Den troliga utvecklingen av efterfrågan på revision är troligen långsamt nedåtgående.

Abstract

- Title:** "The abolition of the statutory audit – what will influence the decisions of the smaller companies?"
- Seminar date:** 2010-01-14
- Course:** FEKK01, Degree Project Undergraduate level, Business Administration, Undergraduate level, 15 ECTS-credits
- Authors:** Olof Karlsson, Max Stille and Anna Tullgren
- Advisors:** Erling Green and Carl-Michael Unger
- Key words:** Auditor, statutory audit, abolition, demand, SOU 2008:32
- Purpose:** The purpose of the study is to, in the light of a supposed proposal to abolish the statutory audit for Swedish small enterprises, give an account of: the attitude of three different stakeholders towards audit, statutory audit and the abolition of it; the history and content of the audit process; which factors determine the demand for audit and what effect an abolition of the statutory audit will have on the demand for audit.
- Methodology:** We have chosen to make a qualitative study. To do this we use semi-structured interviews with accounting firms, business organizations, small firms and banks. In the study we have used a hermeneutic approach and our approach is initially deductive, but then transferred to inductive.
- Theoretical perspectives:** To analyze our empirical results we use the following theoretical perspectives: stakeholder theory, legitimacy theory and resource dependence theory.
- Empirical foundation:** The empirical foundation consists of eleven semi-structured interviews. The interviews were made with four accounting firms, two business organizations, three small firms and two banks.
- Conclusions:** We have in this thesis identified the factors which will determine the decisions of the smaller companies to hire, or not hire, an auditor. If external stakeholders interested in auditing are missing, the active owners will not, to any higher degree, be interested in auditing the company. The most important factors are instead whether the company has got stakeholders in form of passive owners, banks or an auditor in whom there is a great confidence. The likely development is that the demand for auditing services will decrease continuously at a slow rate.

Förkortningar

ABL	Aktiebolagslag (2005:551)
FAR SRS	Branschorganisationen för revisorer och rådgivare
IFAC	International Federation of Accountants
ISA	International Standards on Auditing
Prop.	Proposition
RS	Revisionsstandard i Sverige
SOU	Statens Offentliga Utredningar
ÅRL	Årsredovisningslag (1995:1554)

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Abstract	2
Förkortningar	3
1. Inledning	7
1.1 Bakgrund	7
1.2 Tidigare uppsatser	7
1.3 Problemformulering och frågeställningar	8
1.4 Syfte	9
1.5 Avgränsning	9
1.6 Disposition	9
2. Metod	10
2.1 Metodologiska överväganden	10
2.1.1 Positivistisk eller hermeneutiskt synsätt	10
2.1.2 Induktiv, deduktiv eller abduktiv ansats	10
2.1.3 Kvantitativ eller kvalitativ metod	11
2.1.4 Tidigare forskning	11
2.2 Databesamling	11
2.2.1 Litteratur	12
2.2.2 Intervju	12
2.2.2.1 Semistrukturerade intervjuer	12
2.2.2.2 Val av respondenter	12
2.2.2.3 Tillvägagångssätt och genomförande	13
2.2.2.4 Utformning av intervjuguider	14
2.3 Studiens kvalitet	15
2.3.1 Trovärdighet och äkthet	15
2.3.1.1 Trovärdighet	15
2.3.1.2 Äkthet	16
2.3.2 Källkritik	16
3. Revision	18
3.1 Historik	18
3.2 Revisionen i dag	19
3.2.1 Revisorn	19
3.2.2 Revisionens omfattning	19

3.2.3	Genomförande av revisionen	20
3.3	Utredningen om revisionsplikten	21
3.3.1	Bakgrund	21
3.3.2	Vilka bolag bör undantas?	21
3.3.3	Revisionens innehåll?	22
3.3.4	Ikraftträdande	23
3.4	Revisionen utomlands	23
3.4.1	Danmark	23
3.4.1.1	Revisionsreglerna efter avskaffandet av revisionsplikten	23
3.4.1.2	Följderna av avskaffandet av revisionsplikten	23
3.4.2	England	24
3.4.2.1	Revisionsreglerna efter avskaffandet av revisionsplikten	24
3.4.2.2	Följderna av avskaffandet av revisionsplikten	24
3.5	Åsikter kring revisionspliktens eventuella avskaffande	25
4.	Teori	28
4.1	Varför revision?	28
4.1.1	Intressentteorin	28
4.1.2	Resursberoendeteorin	29
4.1.3	Legitimitetsteorin	30
5.	Empiri	31
5.1	Revisionsbyråer	31
5.1.1	KPMG	31
5.1.2	Deloitte	32
5.1.3	PricewaterhouseCoopers	33
5.1.4	Jonzon Revision	34
5.1.5	Sammanfattning av revisionsbyråer	36
5.2	Företag	36
5.2.1	Profundor AB	36
5.2.2	Adsensus AB	37
5.2.3	Bergholm Marketing AB	38
5.2.4	Sammanfattning av företag	39
5.3	Företagarorganisationer	40
5.3.1	FöretagarFörbundet	40
5.3.2	Företagarna	41
5.3.3	Sammanfattning av företagarorganisationer	42

5.4 Banker	42
5.4.1 Handelsbanken	42
5.4.2 Färs & Frosta Sparbank	44
5.4.3 Sammanfattning av banker	45
5.5 Sammanställning av empirin	47
6. Analys	48
6.1 Inledning	48
6.2 Analys med tillämpning av teorierna	48
6.2.1 Intressentteorin	48
6.2.2 Resursberoendeteorin	49
6.2.3 Legitimitetsteorin	50
6.3 Följderna av avskaffandet av revisionsplikten	51
6.3.1 Ägare	51
6.3.2 Leverantörer och kunder	51
6.3.3 Banker	52
6.3.4 Revisionsbyråer	53
6.4 Framtida utveckling av efterfrågan på revision	53
7. Slutsatser samt förslag till vidare forskning	55
7.1 Slutsatser	55
7.2 Förslag till vidare forskning	55
Källförteckning	57
Bilaga 1: Intervjuguide Revisionsbyråer	61
Bilaga 2: Intervjuguide Företag	62
Bilaga 3: Intervjuguide Företagarorganisationer	63
Bilaga 4: Intervjuguide Banker	65

1. Inledning

I detta kapitel ger vi läsaren en bakgrund till det aktuella ämnet och försöker väcka ett intresse för detta. Vi beskriver problemområdet och redogör för vad som tidigare skrivits i uppsatser inom samma ämne. Därefter presenteras vårt syfte med studien samt dess avgränsning. Kapitlet avslutas med en redogörelse för uppsatsens fortsatta disposition.

1.1 Bakgrund

I mars 2008 överlämnades ett utredningsbetänkande till regeringen, i vilket det bland annat rekommenderas att, den för aktiebolag allmänna, revisionsplikten avskaffas.¹ Förslaget är genomgripande, och går det igenom lagstiftningsprocessen i oförändrat skick kan mer än 96 procent av alla aktiebolag i Sverige vid den här tiden nästa år själva avgöra huruvida de ska låta en kvalificerad revisor granska räkenskaper och förvaltning. Detta är ett led i regeringens strävan att innan utgången av 2010 minska företagens administrativa bördor med 25 procent.²

Revisionsplikten för aktiebolag regleras i aktiebolagslagens nionde kapitel, men ramarna sätts av ett EG-direktiv, det fjärde bolagsrättsliga direktivet.³ Enligt art. 51 i detta ska årsboksluten i samtliga aktiebolag revideras, men möjlighet ges för medlemsstaterna att undanta mindre och medelstora bolag.⁴ Det är detta undantag som det svenska betänkandet bygger på, de gränser som föreslås däri är de maximivärden som bolagsdirektivet tillåter.

Ett avskaffande av revisionsplikten för en stor majoritet av de svenska aktiebolagen medför att man i dessa bolag kommer att behöva ta aktiv ställning till om man i fortsättningen ska anlita revisor eller inte.

Vi kommer i denna uppsats att undersöka hur bolagen kan förväntas resonera kring detta och vilka faktorer som kommer att påverka dem. Resultatet blir en analys av hur efterfrågan på revision och andra ekonomiska tjänster som erbjuds av revisionsbyråer kan komma att se ut om revisionen görs frivillig för den absoluta merparten av de svenska aktiebolagen.

I skrivande stund ligger betänkandet samt remissvar på beredning i justitiedepartementet. En proposition kan väntas någon gång under våren 2010.⁵

1.2 Tidigare uppsatser

Att genomföra en studie som tar sikte på att undersöka konsekvenserna av ett eventuellt avskaffande av revisionsplikten är i grunden ingen ny idé. I ett flertal tidigare uppsatser har ämnet berörts eller undersökts men dock med relativt olika utgångspunkter och syften. Även de resultat och slutsatser som framkommer skiljer sig markant åt, trots stundtals väldigt lika utgångspunkter i syfte och frågeställning.

I uppsatsen *En revision utan plikt – ur företagarnas perspektiv* drar författarna Svensson och Andersson slutsatsen att företagen inte har tillräcklig kännedom om ett eventuellt avskaffande av revisionsplikten och om de regler som enligt utredningens förslag bör införas. De anser vidare att utan en ökad information till företagen kommer dessa inte att vara redo vid ett eventuellt införande av de nya reglerna under 2010.⁶ I sin undersökning *Småbolagens attityd till avskaffandet av*

---

¹ SOU 2008:32

² Prop. 2006/07:1, utg. omr. 24, s. 27

³ Rådets direktiv 78/660/EG. Medlemsstaterna är skyldiga att inkorporera EG-direktiv i den nationella rätten.

⁴ Rådets direktiv 78/660/EG, art. 11 och art. 51.

⁵ Regeringens skrivelse 2008/09:206, s. 53

⁶ Andersson & Svensson, *En revision utan plikt – ur företagarnas perspektiv*

revisionsplikten tar Olsson och Troberg ämnet vidare och drar slutsatsen att de svenska bolagen inte är redo för ett avskaffande av revisionsplikten. De menar att den empiriska undersökning som de genomfört har bidragit till en insikt att de svenska företagen vill ha kvar revisionsplikten.⁷ Slutsatsen att de svenska företagen även efter ett eventuellt avskaffande av revisionsplikten kommer att efterfråga revision stöds av Lindkvist och Lundqvist vilka har en utgångspunkt i förväntningsgapet mellan mikroföretagare och revisionen de får av sina revisorer. Resultatet av deras undersökning pekar på att något förväntningsgap inte finns och avsaknaden av detta är en bidragande orsak till varför mikroföretag kommer att fortsätta efterfråga revision.⁸

I kontrast till de ovanstående slutsatserna anser Kemppainen och Tellström att det är företagen med större verksamhet och fler inblandade intressenter som kommer att välja frivillig revision, medan andra bolag behöver något annat än värdet av själva revisionen för att fortsätta det nuvarande samarbetet med sina revisorer.⁹ Även Svanström drar i sin avhandling slutsatsen att många företag kommer att välja bort revision om det nuvarande kravet på detta avskaffas. I sin, i förhållande till ovanstående uppsatser, omfattande undersökning anger Svanström att någonstans mellan 20-30 procent inte längre kommer att efterfråga revision om lagkravet försvinner.¹⁰

Det verkar också finnas skillnader i resultatet mellan olika uppsatser som undersöker revisionsbyråernas åsikter och förväntningar kring ett eventuellt avskaffande av revisionsplikten. Rydén och Larsson påvisar att revisionsbyråerna är beredda på en minskad efterfråga på revision och att de vill möta detta genom ett bredare tjänsteutbud.¹¹ Även Wachtmeister och Treschow har fått intrycket av att revisionsbyråerna är positiva till en frivillig revision istället för en lagstyrd men i slutsatsen de drar framgår det att revisionsbyråerna endast tror på en marginell minskning i efterfrågan på revision. Revisionsbyråerna menar vidare, enligt författarna, att det är den långtgående traditionen av revision i Norden som är en viktig anledning till att efterfrågan på revision inte kommer att minska så markant till en början.¹² När detta ställs i relation till exempelvis de siffror som Svanström nämner ovan, vilka kommer ur en undersökning som omfattade över 400 företag, där 20-30 procent sade att de tänkte välja bort revision om möjlighet gavs¹³ så bör vidare undersökningar inom de olika inriktningarna beskrivna ovan vara motiverade.

1.3 Problemformulering och frågeställningar

Med utgångspunkt i ovanstående slutsatser och resultat har vi valt att se närmare på konsekvensen av efterfrågan på revision vid ett eventuellt avskaffande av revisionsplikten. Revision är en kostnad för bolagen och därför bör det ligga i deras intresse att avsäga sig en sådan kostnad om värde i den saknas och inga krav på att ha den finns. Eftersom företag agerar på en marknad där aktörer ställer olika krav utifrån varierande förutsättningar uppkommer frågorna nedan:

Vilka intressenter kräver idag revision av mindre aktiebolag och hur kommer detta att förändras i och med ett eventuellt avskaffande av revisionsplikten?

Hur kommer efterfrågan på revision att utvecklas vid ett eventuellt avskaffande av revisionsplikten, kommer mindre aktiebolag att välja bort den?

---

⁷ Olsson & Trobäck, *Småbolagens attityd till avskaffandet av revisionsplikten*

⁸ Lindkvist & Lundqvist, *Vad kan vi förvänta oss? – Förväntningsgapets ansikte ur mikroföretagares perspektiv*

⁹ Kemppainen & Tellström, *Vad händer sen då? – en kvalitativ studie om effekter på tjänsteutbudet vid en eventuell avskaffning av revisionsplikten*

¹⁰ Svanström, *Revision och rådgivning – efterfrågan, kvalitet och oberoende*

¹¹ Rydén & Larsson, *Avskaffande av revisionsplikten – hur förbereder sig revisionsbyråerna?*

¹² Wachtmeister & Treschow, *Avskaffandet av revisionsplikten för små företag – hur påverkas de interna och externa intressenterna?*

¹³ Svanström, *Revision och rådgivning – efterfrågan, kvalitet och oberoende*

Kommer revisionsbyråerna att påverkas vid ett eventuellt avskaffande av revisionsplikten och hur möter de denna förändring i syfte att bibehålla efterfrågan på revision?

1.4 Syfte

Syftet med uppsatsen är att i samband med ett förmodat förslag om ett avskaffande av revisionsplikten för svenska mindre företag redogöra för:

- tre olika intressentgruppers inställning till revision, revisionsplikten och dess avskaffande
- revisionens historia och innehåll
- vilka faktorer som styr företagets efterfrågan på revision
- vilken effekt ett avskaffande av revisionsplikten får på företagets efterfrågan på revision

1.5 Avgränsning

Uppsatsen behandlar endast de aktiebolag som berörs av förslaget på slopad revisionsplikt. Några andra företagsformer behandlas inte, då regelverken för dessa i större eller mindre utsträckning skiljer sig från det under vilket aktiebolagen driver sin verksamhet. När det fortsättningsvis talas om ”företag” och liknande är det alltså aktiebolag som åsyftas, även om en del av slutsatserna säkerligen är gemensamma även för andra företagsformer.

1.6 Disposition

I nästa kapitel presenteras de metoder och tillvägagångssätt som använts i studien för att uppfylla syftet och besvara frågeställningarna. Därefter beskriver vi studiens tillförlitlighet samt våra källors styrkor och svagheter.

Det tredje kapitlet ger en presentation av revision som ämne, utredningen om revisionsplikten samt hur revisionen ser ut efter revisionspliktens avskaffande i utlandet. Avslutningsvis ges en inblick i de åsikter och i den debatt som framförts under de senaste åren.

I kapitel fyra beskrivs den del av den befintliga teoribildningen kring faktorer och mekanismer som kan påverka efterfrågan på revision som är av intresse för vår forskningsfråga.

I femte kapitlet redogörs för de resultat som framkommit i den empiriska undersökningen. Här redovisas varje respondentgrupp var för sig och avslutas med en kortare jämförande sammanfattning.

Därefter presenteras, i kapitel sex, vår analys av de genomförda intervjuerna i förhållande till den litteratur och teori som vi tidigare beskrivit. Uppsatsen avslutas därefter med en presentation av de slutsatser som vi dragit utifrån vår undersökning samt förslag till fortsatt forskning.

2. Metod

I metodavsnittet beskrivs hur vi gått tillväga i vårt insamlande av data till studien. Vi redogör för de metoder och ansatser vi använt, insamlingen av data, hur urvalet av respondenter gått till samt för intervjuernas genomförande. Slutligen beskriver vi studiens tillförlitlighet samt våra källors styrkor och svagheter.

2.1 Metodologiska överväganden

2.1.1 Positivistiskt eller hermeneutiskt synsätt

Det finns två huvudsakliga vetenskapliga synsätt, det positivistiska och det hermeneutiska. Inom positivismen ser man på verkligheten som objektiv och man studerar denna genom objektiva mått och metoder. Inom hermeneutiken uppfattas verkligheten som konstruerad av människor och studeras därför genom undersökningar av hur människor uppfattar verkligheten.¹⁴ Huvudsyftet inom hermeneutiken är att tolka och förstå, medan det inom positivismen är att finna det verkliga och sanna.¹⁵

I denna utredning har vi valt att tillämpa det hermeneutiska synsättet. Detta eftersom vi anser att undersökning och tolkning av hur människor uppfattar verkligheten är det viktiga i vår studie. Vi vill undersöka vad människor tror kommer att hända vid ett eventuellt avskaffande av revisionsplikten, och eftersträvar därför inte den totala sanningen. Genom vår insamlade information och våra intervjuer försöker vi göra en tolkning av revisionens avskaffande och dess efterfrågan. Intervjusvaren kommer att diskuteras och tydas och förhoppningsvis leda till ny kunskap och förståelse inom området.

2.1.2 Induktiv, deduktiv eller abduktiv ansats

Det finns tre olika vetenskapliga ansatser, induktiv, deduktiv och abduktiv. Den induktiva ansatsen utgår från enskilda fall där det hävdas att ett samband som observerats mellan just dessa fall även är det som är allmänt gällande. Denna ansats bedöms innebära en del risk eftersom den utgår från enskildheter som sedan görs till allmän sanning.¹⁶

Den deduktiva ansatsen utgår istället från en allmän regel och hävdar att denna regel förklarar det enskilda fallet. Denna ansats bedöms vara mindre riskfylld eftersom det anses att den allmänna regeln alltid gäller.¹⁷

Den tredje ansatsen, abduktion, har drag från både den deduktiva och den induktiva ansatsen. I denna ansats tolkas ett enskilt fall utifrån förmodade teorier som anses kunna förklara det allmänna fallet. Dock måste dessa teorier sedan bestyrkas med nya iakttagelser för att de ska anses gällande. Abduktion används främst vid feldiagnostisering inom teknik och diagnosställande inom medicin.¹⁸

Sammanfattningsvis kan det sägas att deduktionen utgår från teorin och induktionen från empirin. Abduktionen utgår istället från empirisk fakta men avvisar inte teorin.¹⁹ Därför har vi i vår studie valt att främst tillämpa induktiv ansats, men vi kommer även till viss del att utnyttja en deduktiv sådan. I dag finns det redan undersökningar gjorda kring vad som hänt i andra länder när revisionsplikten avskaffades, vilka vi valt att titta på. Genom detta blir det till en början en deduktiv

---

¹⁴ Jacobsen, *Vad, hur och varför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*, s. 38

¹⁵ Lundahl & Skärvad, *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*, s. 38 & 42

¹⁶ Alvesson & Skoldberg, *Tolkning och reflektion – Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*, s. 54

¹⁷ *Ibid.* s. 55

¹⁸ *Ibid.* s. 54f

¹⁹ *Ibid.* s. 56

ansats. Sedan har vi övergått till den induktiva ansatsen då den anses vara mest lämpad eftersom det är ett relativt nytt ämne som ska belysas. Det finns inte många teorier, eller några litteraturkällor som direkt behandlar ämnet, att utgå ifrån då avskaffandet ännu inte skett och vi inte vet hur det kommer att beröra revisionens olika intressenter. Därför ska vi utifrån empirin bilda oss en egen uppfattning om vilka effekter ett eventuellt avskaffande av revisionsplikten får på efterfrågan av revision.

2.1.3 Kvantitativ eller kvalitativ metod

Insamling av data kan ske på två olika sätt, genom kvantitativ eller kvalitativ metod. I den kvantitativa metoden betonas kvantifiering vid analys och insamling av data, d v s siffror och statistik. I den kvalitativa metoden betonas istället orden och det är dessa som är de viktiga vid insamlingen och analysen av informationen. De kvantitativa forskarna mäter olika företeelser, medan de kvalitativa forskarna inte gör detta.²⁰

Vi har i vår uppsats använt oss av kvalitativ metod då vi valt att göra intervjuer för att få fram vårt resultat. I kvalitativa undersökningar studerar forskaren människors och grupper syn på världen. Avsikten är att begripa, analysera och beskriva dessa människors beteende samt hur de upplever sig själva. Forskaren är inte så angelägen om hur världen egentligen är, utan enbart hur den upplevs av människor. Den kvalitativa metoden bottnar i hur vi som forskare, med utgångspunkt i undersökningen, tolkar oss fram till teori.²¹

Kvalitativ metod är bra att tillämpa för att bilda klarhet i ett specifikt ämne. Om exempelvis ett företag är ovisst om vad som innefattas i begreppet produktkvalitet, kan det vara en bra idé att genomföra en intervju med några av företagets kunder. Företaget kan då ställa frågor som: *vad är god kvalitet för dig?* och *vad tänker du på när du hör ordet kvalitet?* I detta fall blir det uppgiftslämnaren som ger den viktigaste förklaringen av ordet kvalitet och företaget får därför svar på sin fråga.²² I vår utredning har vi utgått från samma tankesätt. Vi vill veta hur efterfrågan på revision, efter ett eventuellt avskaffande av revisionsplikten, uppfattas hos våra respondenter. Därför har vi valt att intervjua revisionens olika intressenter samt de som i dag arbetar med, eller använder sig av, revision.

2.1.4 Tidigare forskning

En viktig del i vårt metodlogiska arbete har varit att titta på tidigare forskning. Genom dessa undersökningar har vi sett vad tidigare författare kommit fram till samt vad utfallet av deras tillvägagångssätt blivit. Vi har studerat uppsatserna för att kontrollera att våra frågeställningar och vårt syfte inte berör allt för mycket vad tidigare forskare redan undersökt. Detta därför att vi vill att vår uppsats ska undersöka något nytt. Vi har även undersökt resultaten i tidigare forskning och lärt oss vad som har varit mindre bra i dessa uppsatser. Exempelvis har vi valt att intervjua företagorganisationer då det i många tidigare uppsatser nämnts att enskilda företag inte känner till, eller kan uttala sig om, revisionspliktens eventuella avskaffande. Vi ville därför höra vad dessa organisationer, som arbetar för företag, hade att säga samt bidra med till vår undersökning.

2.2 Datainsamling

För att genomföra uppsatsen har en rad data samlats in. Vi har använt oss dels av primärdata, dels av sekundärdata. Primärdata är data som forskaren för första gången samlar in. Forskaren vänder sig direkt till den primära informationskällan och data samlas in genom metoder som frågeformulär, intervjuer och observationer. Har forskaren inte själv insamlat informationen från källan kallas det sekundärdata. Här baseras upplysningarna istället på information som är insamlad av andra, och

²⁰ Bryman & Bell, *Företagsekonomiska forskningsmetoder*, s. 40

²¹ Lundahl & Skärvad, *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*, s. 101f

²² Jacobsen, *Vad, hur och varför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*, s. 145

kanske för ett annat ändamål eller syfte.²³

2.2.1 Litteratur

Vårt uppsatsämne är dagsaktuellt och därför finns inget stort utbud av litteratur inom området. I sökandet efter relevant litteratur har vi tagit hjälp av tidigare uppsatser och studier inom närliggande områden för att få idéer och inspiration. Genom detta har vi hittat lämplig fakta kring revisionen och dess historia, undersökningar kring revisionspliktens avskaffande, artiklar som behandlar ämnet samt diverse utredningar och offentligt tryck.

Artiklarna vi använt oss av är till största delen hämtade från tidskriften *Balans*. I denna tidskrift debatteras både positiva och negativa aspekter kring revisionspliktens eventuella avskaffande med både intervjuer, debattartiklar och faktareportage.

Undersökningarna beskriver hur det gått efter revisionspliktens avskaffande i England och Danmark. Vi har även använt oss av avhandlingar där vårt ämne behandlats. De böcker vi använt oss av är främst läroböcker från universitetets olika bibliotek.

2.2.2 Intervju

Huvudmetoden för datainsamlingen har varit kvalitativa intervjuer. Utgångspunkten i intervjuerna har varit att undersöka hur revisionsbyråer, företag, företagarorganisationer samt banker ser på efterfrågan på revision vid ett eventuellt avskaffande av revisionsplikten.

Anledningen till vårt val av kvalitativa intervjuer, istället för kvantitativa intervjuer, är att de kvalitativa intervjuerna lägger mer fokus på respondentens uppfattningar och tankar i en fråga, medan den kvantitativa intervjun mer reflekterar forskarens egenintressen. I de kvalitativa intervjuerna ligger även tyngdpunkten på intervjupersonernas synsätt och tolkningar.²⁴

2.2.2.1 Semistrukturerade intervjuer

Det finns två huvudsakliga typer av kvalitativa intervjuer: ostrukturerade intervjuer och semistrukturerade intervjuer. I den ostrukturerade intervjun går forskaren igenom olika teman och till sin hjälp har han relativt lösa minnesanteckningar. Ibland kan intervjupersonen endast ställa en fråga och sedan får respondenten prata fritt om detta. I den semistrukturerade intervjun utgår forskaren istället från en lista med relativt detaljerade teman som ska behandlas. Oftast använder forskaren sig av en intervjuguide, men respondenten har frihet att utveckla svaren på sitt sätt.²⁵

Vi har valt att tillämpa semistrukturerade intervjuer eftersom vi vill ha mer kontroll över situationen än vad den ostrukturerade intervjun ger. Vi har därför kunnat tillämpa intervjuguider med bestämda frågor. Genom detta har vi vetat vilka områden som vi vill beröra samt vilka frågor vi vill få besvarade. Våra frågor har oftast varit öppna i sin karaktär och därmed gett intervjupersonen möjligheten att lyfta fram sådant som inte direkt ingår i frågan men som ändå anses viktigt för studien. De semistrukturerade intervjuerna gav oss även möjligheten att ställa följdfrågor till respondenterna och därmed minimera risken att gå miste om intressanta infallsvinklar som inte kunde förutses innan intervjuernas genomförande. Framförallt har denna intervjumetod gett oss möjlighet att vara mer flexibel då vi har kunnat ställa frågorna i den ordning som passat oss och intervjusituationen.

2.2.2.2 Val av respondenter

Vi har intervjuat fyra revisionsbyråer, två banker, tre företag samt två företagarorganisationer.

²³ Jacobsen, *Vad, hur och varför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*, s. 152f

²⁴ Bryman & Bell, *Företagsekonomiska forskningsmetoder*, s. 361

²⁵ *Ibid.* s. 362f

Anledningen till detta är att vi ville få åsikter samt belysa ämnet och frågan från olika intressenters synvinkel. Vi ville veta hur revisionsbyråerna ser på den framtida efterfrågan på revision, om företagarna kommer att fortsätta efterfråga den och hur bankerna ställer sig i frågan. Vi ville i så stor utsträckning som möjligt få åsikter från alla tre håll.

Revisionsbyråerna utgjordes av tre större och en mindre byrå: KPMG, Deloitte, PricewaterhouseCoopers och Jonzon Revision, alla belägna i Malmö. Att valet föll på dessa byråer beror på att vi å ena sidan ville veta hur tre av de större byråerna i Sverige, som kanske kan anses säkra på marknaden, ser på avskaffandet. Å andra sidan ville vi även veta hur en liten byrå, vars kunder i högra grad kommer att beröras av avskaffandet, ser på framtiden. Viktigt att poängtera är att bara för att en byrå är stor så behöver detta inte betyda att den bedriver samma typ av verksamhet och erbjuder likadana tjänster som alla andra stora byråer. De olika organisationerna kan nämligen vara, och är de facto, uppbyggda på helt olika sätt.

Av naturliga skäl tillfrågades enbart banker som i större utsträckning erbjuder företagstjänster, de första som ställde sig positiva till en intervju valdes sedan. I vårt fall blev det en storbank, Handelsbanken, med kontor i Malmö och en mindre, relativt lokal bank, Färs & Frosta Sparbank, belägen i Lund. Att det i slutändan blev en storbank och en mindre bank var inget vi eftersökte i vårt sökande efter respondenter, det bara föll sig så.

Valet att intervjua företagorganisationer grundar sig, som nämnts, på att vi i tidigare undersökningar observerat att småföretag i vissa fall inte varit särskilt välinformerade om revisionsplikens eventuella avskaffande. Därför ville vi intervjua två företagorganisationer, Företagarna och FöretagarFörbundet, som aktivt arbetar med frågor kring företagande. Företagarna har även tidigare gjort offentliga yttranden när förslaget om avskaffandet presenterades. Att det just blev dessa två företagorganisationer var för att dessa är störst och bredast i Sverige när det gäller att representera småföretag, och för att vi ansåg att de var dessa som bäst kunde uttala sig om var företagen står i frågan.

Företagarorganisationerna representerar visserligen sina medlemsföretag, men vi ansåg att det skulle vara av vikt att även intervjua några småföretagare för att direkt få ta del av deras åsikter. Detta dels därför att alla bolag skiljer sig åt från varandra i större eller mindre utsträckning, dels därför att vi ville få bekräftat hur väl företagorganisationernas svar korresponderar mot företagarnas. Då bankerna, och även revisionsbyråerna, väldigt tydligt poängterat revisionens betydelse för kreditgivningen (och vi alltså ansåg att vi fått en relativt klar bild av behovet av revision för att få tillgång till krediter) valde vi att fokusera våra företagsintervjuer på småföretag i branscher där behovet av bankkrediter typiskt sett kan förväntas vara lågt. På så sätt fick vi närmre uppgifter om hur de företag som inte behöver revisionen av kreditskäl resonerar. Två av företagen är verksamma inom samma bransch och det tredje i en annan. Valet av dessa tre företag gjordes genom ett utskick till ett tiotal mindre aktiebolag via mejl och dessa tre var de första som meddelade att de kunde tänka sig att medverka. Företagen är samtliga aktiebolag, har 1–20 anställda och är belägna i Lund.

2.2.2.3 Tillvägagångssätt och genomförande

Vi valde att först kontakta de revisionsbyråer och banker som för oss var kända sedan tidigare. Samtidigt tog vi mycket hjälp av internet för att hitta lämpliga respondenter. Företagarorganisationerna hittade vi genom sökmotorer på internet och företagen hittade vi genom företagskatalogen på *gulex.se*. De flesta kontaktuppgifter fann vi på respektive respondents hemsida.

För att få kontakt med respondenterna mejlade vi ut förfrågningar om intervju tillsammans med en kort presentation av vårt ämne och syfte. Här beskrev vi vad vi ville få ut av våra intervjuer samt att

vi helst, om det fanns möjlighet, ville göra personliga intervjuer. De personliga intervjuerna är tidskrävande eftersom intervjuaren måste förflytta sig fysiskt från plats till plats, medan telefonintervjun reducerar denna tidsåtgång. Trots detta har vi eftersträvat de personliga intervjuerna då dessa anses vara bättre om man vill komma in på känsliga ämnen, då personer tycks ha lättare att prata om dessa ansikte mot ansikte, än över telefon. Samtidigt anses det vara lättare att genomföra ett mer öppet och givande samtal vid besöksintervjuer. Vid besöket kan intervjuaren observera respondenten, medan detta inte går vid en telefonintervju.²⁶ I vår undersökning eftersträvade vi därför att i så stor utsträckning som möjligt genomföra alla intervjuerna på plats hos respondenten. Dock fick vi frångå detta i ett fall, då respondenten befann sig i Stockholm, och en telefonintervju fick istället genomföras.

Vi valde att hålla våra intervjuer på en plats som för respondenten kändes naturlig, och oftast blev detta respondentens kontor eller konferensrum. Platsen som intervjun hålls på anses nämligen vara viktig då det finns forskning som påvisar att miljön där intervjun äger rum påverkar intervjuens innehåll.²⁷ Vi lät därför respondenten välja plats för intervjun.

Våra intervjuer ägde rum i Malmö och Lund och pågick i cirka 30-50 minuter. För att kunna få ut mesta möjliga av varje intervju och låta respondenterna förbereda sig skickades intervjufrågorna ut till dessa via mejl. Genom detta var de väl förberedda inför de frågor vi ville få besvarade, samt att de fick möjligheten att leta upp eventuell fakta som vi eftersökte. Varje intervju spelades in på en mobiltelefon så att betydande information inte glömdes. Viktigt att poängtera är att vi inför varje intervju frågade respondenten om det var okej för denne att bli inspelad. Alla respondenter svarade ja. Även om vi spelade in samtalet så valde vi att föra anteckningar under intervjuens gång, allt för att var på den säkra sidan ifall det tekniska skulle krångla. Efter varje intervjutillfälle transkriberades inspelningarna och sammanställdes.

2.2.2.4 Utformning av intervjuguider

Vi har, som tidigare nämnts, intervjuat fyra olika grupper: revisionsbyråer, banker, företag och företagargorganisationer. Vi har använt oss av fyra olika intervjuguider (se bilaga 1-4) med specifika frågor till varje respondentgrupp. Dock har vi fokuserat på vissa områden, såsom efterfrågan på revision, bankernas påverkan samt hur de olika parterna kommer att agera vid ett eventuellt avskaffande av revisionsplikten. Dessa områden har vi fokuserat på, men från de olika respondenternas synvinklar.

I intervjuguiden till revisionsbyråer valde vi att fokusera på vad byråerna kommer att vidta för åtgärder vid ett eventuellt avskaffande av revisionsplikten, om de tror att efterfrågan på revision kommer förändras samt vad de anser om bankernas roll i revisionen.

I frågorna till företagen valde vi att fokusera på vad de anser om revisionen, om de tycker sig ha användning av denna. Vi frågade även hur de ser på bankernas roll samt deras uppfattning kring andra ekonomitjänster än revision.

I frågorna till företagargorganisationerna låg fokus på hur de uppfattar att deras medlemmar ser på revision, om de tror att företagen kommer att fortsätta efterfråga revision samt vad de tror om bankernas förmåga att påverka revisionen.

I bankernas frågor var fokus på hur en kreditgivning går till samt vilka olika faktorer som påverkar ett beslut. Vi frågade även om deras syn på revision och om hur de ser på efterfrågan av denna vid ett eventuellt avskaffande.

---

²⁶ Jacobsen, *Vad, hur och varför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*, s. 161f

²⁷ *Ibid.* s. 164

2.3 Studiens kvalitet

I en undersökning är det viktigt att man som författare alltid försöker hålla sig kritisk till data som samlas in. Det är också viktigt med en kritisk granskning, där författaren bedömer om slutsatserna är gällande samt går att lita på.²⁸

2.3.1 Trovärdighet och äkthet

Vilka kriterier som är betydande skiljer sig åt mellan den kvalitativa och den kvantitativa metoden. I den kvalitativa metoden utgår man ifrån trovärdighet och äkthet när man ska bedöma studiens kvalitet.²⁹ I och med att vår studie är kvalitativ har vi valt att utgå från just dessa kriterier: trovärdighet och äkthet.

2.3.1.1 Trovärdighet

Begreppet trovärdighet kan delas upp i fyra delkriterier: överförbarhet, tillförlitlighet, pålitlighet samt möjlighet att styrka och bekräfta.

En studies överförbarhet visar på i vilken mån resultatet kan användas på en annan miljö eller situation. Det ska finnas en god beskrivning av undersökningen och så mycket fakta så att studien ska kunna genomföras igen.³⁰ Det är svårt att säga att vårt resultat kan appliceras på en annan situation fullt ut, eftersom vi har utfört för få intervjuer för att kunna påstå att det som framkommit i varje respondentgrupp är sanningen. Vi har inte haft möjlighet att genomföra fler intervjuer och därför har det som framkommit som utmärkande i varje respondentgrupp varit det som vi dragit våra slutsatser ifrån. Vi tror ändå att om intervjuer skulle genomföras igen, genom samma metod, med samma personer, så skulle ett liknande utfall observeras, och troligen skulle det inte finnas några svårigheter att genomföra dessa eftersom vi har bifogat intervjuguiderna och noga beskrivit hur vi utfört vår undersökning.

Att studien är tillförlitlig betyder att undersökaren följt befintliga regler och rapporterat resultatet till de personer som är en del av studien.³¹ För att få bra och riktiga intervjuguides har vi studerat metodböcker samt låtit våra handledare ta del av våra frågor innan intervjuerna genomförts. Genom detta har vi fått förslag och åsikter kring våra intervjuguides uppbyggnad samt hur de eventuellt kunde bli bättre. Som vi tidigare nämnt har vi spelat in varje intervju och då haft möjligheten att gå tillbaka vid oklarheter och lyssna av intervjuerna igen, vilket vi även har gjort. Vid intervjutillfällena har vi ställt följdfrågor och bett respondenterna förklara sig om något uppfattats som otydligt för oss. Respondenterna meddelade att vid oklarheter var vi välkomna att höra av oss för förtydliganden. Vi har även lovat respondenterna ett exemplar av uppsatsen efter dess färdigställande.

Pålitligheten handlar om att forskaren ska anta ett granskande synsätt där han ger en grundläggande redogörelse för forskningens alla processer. Han ska redovisa all information och göra denna lättillgänglig för läsaren.³² Vi har försökt att redogöra för all information som samlats in på ett enkelt och pedagogiskt sätt, allt för att göra vår studie relevant. I vårt uppbyggande av empiridelen har vi tagit del av våra handledares åsikter och hela tiden haft pedagogiken i åtanke. Under arbetets gång har vi kritiskt studerat de transkriberingar som enskilda gruppmedlemmar gjort, allt för att viktig information inte ska gå förlorad, och om det behövs, kompletterat dessa. Vi har valt att inte redogöra för intervjuerna i sin helhet, utan enbart valt ut det som ansetts som mest relevant, och som uppfyller vår studies syfte.

---

²⁸ Jacobsen, *Vad, hur och varför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*, s. 255

²⁹ Bryman & Bell, *Företagsekonomiska forskningsmetoder*, s. 306

³⁰ Ibid.

³¹ Ibid. s. 307

³² Ibid.

Möjligheten att styrka och bekräfta innebär att forskaren ska bestyrka att denne agerat i god tro och inte låtit personliga värderingar påverka studien.³³ Säkerligen har en del av våra egna åsikter påverkat både uppsatsämne, intervjufrågor och problemformulering/frågeställningar. Eftersom vi är väl medvetna om detta har vi i största möjliga mån försökt att hålla oss opartiska till de resultat vi fått och till de intervjuer vi genomfört. Vi har även försökt att inte ställa ledande frågor som får respondenten att svara det vi vill höra för att vi redan har en viss uppfattning.

2.3.1.2 Äkthet

Informationen i studien måste även ge en rättvisande bild, äkthet och autenticitet. Detta innebär att studien ska ge en korrekt bild av vad de olika respondentgrupperna tycker.³⁴ I och med vårt lilla urval är det svårt att med säkerhet säga att det som vi har konstaterat är gällande för alla inom samma grupp eller bransch.

För att ändå försöka få ett bra resultat har vi därför valt att intervjua fyra olika grupper som berörs på ett eller annat sätt av revisionsplikts eventuella avskaffande. Genom detta har vi breddat oss och angripit ämnet från olika håll. Respondenternas svar kan därför ge en vägledning och antydning till hur olika grupper tänker i frågan. Då vi under studiens gång upptäckt att det finns meningsskiljaktigheter kring hur de olika grupperna kommer att agera vid ett eventuellt avskaffande, tror vi att vår studie kan hjälpa respondenterna att förändra sin situation. Vår studie anser vi kan hjälpa vissa av respondenterna att förstå sin situation, hur de bör agera samt ge en bättre förståelse för hur andra grupper uppfattar saker och ting.

2.3.2 Källkritik

I en studie är det viktigt att författaren förhåller sig kritisk till källorna. Primärkällor har oftast större tillförlitlighet än sekundärkällor.³⁵ Vi har därför i vår studie försökt att i så stor utsträckning som möjligt använda oss av primärkällor. Detta genom att vi har vänt oss direkt till företag, banker och revisionsbyråer för att få deras åsikter. Även våra intervjuer med företagorganisationerna klassas som primärkällor då de uppgav vad de tror att deras medlemmar anser. Detta motiverade vi med att det i tidigare studier uppgetts att företag inte varit så insatta i ämnet revisionsplikts avskaffande. Viktigt att belysa är att vi är medvetna om att det alltid finns en risk att intervjuobjektet är partiskt och därför vill lyfta fram vissa åsikter eller infallsvinklar. Problemet har vi handskats med genom att förhålla oss kritiskt till våra respondenter och vad de sagt.

De sekundärkällor vi valt att använda är offentliga utredningar, propositioner, akademiska avhandlingar, läroböcker, lagkommentarer, artiklar från facktidskriften *Balans* samt utländska undersökningar. Det offentliga tryck som använts är främst naturligtvis SOU 2008:32 som innehåller det förslag till avskaffande av revisionsplikten som uppsatsen bygger på, samt tidigare utredningar och propositioner angående ändringar i ABL och revisorslagen. Vad gäller de delar som behandlar förslaget om avskaffande är användningen av SOU 2008:32 oproblematiserad från en källkritisk synpunkt, dess innehåll är ju de facto förslaget. En annan sak som poängterats, är att det är långt ifrån säkert att förslaget kommer att leda till lagstiftning i oförändrad form. När det offentliga trycket använts som källor för historiska fakta, statistiska fakta, fakta om revisorns roll i dag och fakta om de teorier som behandlar efterfrågan av revision, har vi emellertid intagit en lika kritisk attityd som mot de läroböcker och avhandlingar vi använt oss av. De avsnitt som bygger på sådana källor försöker vi så långt som möjligt basera på flera oberoende källor. Särskilt viktigt är det kanske att inta en kritisk hållning gentemot artiklarna i *Balans*, som ju är en branschtidskrift vars skribenter kan förväntas vara positivt inställda till revisionsbranschen och ha ett intresse av att förhålla sig positiva till dess aktörer. De undersökningar som vi refererar till är av olika omfattning

---

³³ Bryman & Bell, *Företagsekonomiska forskningsmetoder*, s. 307

³⁴ Ibid. s. 308f

³⁵ Rienecker & Jörgensen, *Att skriva en bra uppsats*, s. 136ff

och utförda av olika aktörer med skilda intressen, detta har vi genomgående försökt vara tydliga med. De utredningar vi främst lutar oss mot är också de som gjorts av, eller av forskare på uppdrag av, myndigheter i Danmark och England.

3. Revision

I detta avsnitt beskrivs revisionens historia och revisionen i dag. Vi presenterar utredningen om revisionsplikten och redogör för revision i utlandet. Avslutningsvis ges en inblick i de åsikter och i den debatt som framförts under de senaste åren i huvudsak i tidningen Balans.

3.1 Historik

Den första regleringen av revision infördes i svensk rätt genom lagen om aktiebolag 1895.³⁶ Samtliga aktiebolag omfattades och lagen krävde att de skulle utse en lämplig person för att granska räkenskaperna och styrelsens förvaltning.³⁷ Godkända eller auktoriserade revisorer existerade emellertid inte vid denna tidpunkt.³⁸ Följaktligen ställdes inte heller några särskilda krav på de av företagen valda revisorernas kompetens.³⁹ 1912 började Stockholms handelskammare auktorisera revisorer, vid det första tillfället auktoriserades sex sökande.⁴⁰

Det var emellertid inte förrän 1944 års aktiebolagslag⁴¹ trädde i kraft som något lagstadgat krav på auktoriserade revisorer ställdes. Från och med nu krävdes att samtliga på börsen noterade aktiebolag, samt övriga aktiebolag med ett aktiekapital på minst två miljoner kronor, skulle ha minst en auktoriserad revisor.⁴² Dessutom fick titeln auktoriserad revisor lagligt skydd, endast revisorer auktoriserade av svenska handelskammare fick kalla sig detta.⁴³

Under 1970-talet överfördes rätten att auktorisera revisorer från handelskammarna till Kammarkollegium (1973) och en ny aktiebolagslag⁴⁴ infördes (1975). Den nya aktiebolagslagen medförde en vidgning av revisionsplikten till att omfatta en större del av de svenska aktiebolagen. Aktiekapitalkravet sänktes till en miljon kronor och ägarminoritetens möjligheter att kräva att en kvalificerad revisor skulle utses utökades. Dessutom infördes titeln godkänd revisor.⁴⁵ Därefter fördes en debatt om ekonomisk brottslighet och hur denna skulle kunna bekämpas. Ett förslag var att revisorerna skulle få en ökad upplysningskyldighet och att samtliga bolag skulle omfattas av revisionsplikten.⁴⁶ En utökad upplysningskyldighet infördes också 1981, men förslaget om en allmän revisionsplikt fick vila ytterligare några år med hänvisning till att antalet kvalificerade revisorer var för få och att den kommande höjningen av lägsta tillåtna aktiekapital först skulle medföra en decimering av antalet aktiebolag.⁴⁷

Några år senare konstaterades att antalet revisorer var tillräckligt, och med hänvisning till revisionens betydelse för bekämpandet av ekonomisk brottslighet beslutades att samtliga aktiebolag från och med 1987 (1983 för nybildade bolag) skulle omfattas av revisionsplikt, det vill säga vara skyldiga att ha en kvalificerad revisor.⁴⁸ Kort tid därefter genomfördes också en utökning av revisornas uppgift, även detta med hänvisning till kampen mot ekonomisk brottslighet. Revisionen kom därmed att även omfatta företagets efterlevnad av skatte- och avgiftsregler, samt en skyldighet för revisorn att vid brister göra en anmärkning angående detta i revisionsberättelsen.⁴⁹

---

³⁶ Lagen om aktiebolag (1895:65)

³⁷ SOU 2008:32, s. 71

³⁸ Precht, *Revisionsplikten var svaret på ekonomisk brottslighet*, s. 22f

³⁹ SOU 2008:32, s. 71

⁴⁰ Wallerstedt, *Kriser och konsolidering: revisionsbranschen i Sverige under hundra år*, s. 26

⁴¹ Lagen om aktiebolag (1944:705)

⁴² Sjöström, *Revision och lagreglering – ett historiskt perspektiv*, s. 84 & 88

⁴³ Wallerstedt, *Kriser och konsolidering: revisionsbranschen i Sverige under hundra år*, s. 32

⁴⁴ Aktiebolagslagen (1975:1385)

⁴⁵ SOU 2008:32, s. 72

⁴⁶ Ibid. s. 73

⁴⁷ Sjöström, *Revision och lagreglering – ett historiskt perspektiv*, s. 145

⁴⁸ Precht, *Revisionsplikten var svaret på ekonomisk brottslighet*, s. 22f

⁴⁹ Sjöström, *Revision och lagreglering – ett historiskt perspektiv*, s. 164ff

1995 övertog Revisorsnämnden ansvaret för godkännande och auktorisering av revisorer, samt tillsynen över dessa. I samband med detta inrättades revisorsexamen för de godkända och auktoriserade revisorerna.⁵⁰ Samma år genomfördes också en statlig utredning, där bland annat frågan om en slopad revisionsplikt för mindre bolag för första gången behandlades.⁵¹ Regeringen anslöt sig till utredningskommitténs slutsats att de kostnadsfördelar som en slopad revisionsplikt skulle medföra för bolagen inte kunde väga upp revisionens i övrigt positiva betydelse för företagens intresser, och något förslag till ändring av revisionsplikten framlades inte för riksdagen.⁵²

3.2 Revisionen i dag

3.2.1 Revisorn

Av ABL 9 kap. 1 § följer att samtliga aktiebolag är skyldiga att ha minst en revisor. Denne väljs av bolagsstämman (8 §). I aktiebolag måste revisorerna vara kvalificerade, det vill säga auktoriserade eller godkända (12 §). Uppfyller aktiebolaget mer än ett av följande krav under vart och ett av de senaste två åren, måste minst en av dess revisorer dessutom vara auktoriserad eller godkänd med avlagd revisorsexamen: mer än 50 anställda i medeltal, mer än 25 miljoner kronor i balansomslutning eller mer än 50 miljoner kronor i omsättning (13 §).

3.2.2 Revisionens omfattning

Enligt tredje paragrafen i samma kapitel ska bolagets bokföring och årsredovisning, samt styrelsens och den verkställande direktörens förvaltning, granskas av revisorn. Bokföringen består av alla uppgifter och handlingar som framkommer vid fullgörandet av bokföringsskyldigheten, till exempel verifikationer samt grund- och huvudbokföringen.⁵³ Bokföringsskyldigheten och dess omfattning följer i sin tur av bokföringslagen.⁵⁴ Granskningen av bokföringen är närmast att se som en förberedelse inför granskningen av årsredovisningen, då revisorn inte har någon skyldighet att uttala sig speciellt om bokföringen. En korrekt årsredovisning bygger emellertid på att siffrorna i bokföringen är korrekta, och på så sätt kan granskningen av bokföringen få indirekt genomslag i revisionsberättelsen. Bolagets årsredovisning består av fyra delar: balansräkningen, resultaträkningen, noter samt förvaltningsberättelsen.⁵⁵ Närmare bestämmelser om årsredovisningens omfattning finns i årsredovisningslagen.

Granskningen av ledningens förvaltning kallas förvaltningsrevision. Skyldighet att genomföra sådan revision finns inom EU bara i Finland och Sverige. Förvaltningsrevisionens omfattning är inte preciserad i ABL, men enligt RS 209, bestämmelse 13 ska den leda till att revisorn kan bedöma huruvida styrelseledamot eller VD gjort sig skyldig till åtgärd eller försummelse som kan leda till ersättningsskyldighet mot bolaget, huruvida bokföringsskyldigheten är fullgjord samt om andra överträdelser av ABL, ÅRL eller bolagsordningen skett. Revisorn måste för att fullgöra förvaltningsrevisionen granska beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget.⁵⁶ Till exempel ska revisorn avgöra om bolagets interna kontroll följer ABL:s bestämmelser.⁵⁷ Däremot innefattar förvaltningsrevisionen inte någon granskning av förvaltningsåtgärderna från en affärsmässig synpunkt.⁵⁸ Revisorn bedömer alltså inte hur ”skicklig” bolagets ledning varit i sina affärer.

---

⁵⁰ Wallerstedt, *Kriser och konsolidering: revisionsbranschen i Sverige under hundra år*, s. 40f

⁵¹ SOU 1995:44. s. 213f

⁵² Prop. 1997/98:99. s. 132f

⁵³ Andersson m.fl. *Aktiebolagslagen – en kommentar, del 1*, s. 9:16

⁵⁴ Bokföringslag (1999:1078)

⁵⁵ Moberg, *Bolagsrevisorn: oberoende, ansvar, sekretess*, s. 106

⁵⁶ *Ibid.* s. 119

⁵⁷ *Ibid.* s. 120

⁵⁸ Andersson m.fl. *Aktiebolagslagen – en kommentar, del 1*, s. 9:17

Enligt ABL 9 kap. 3 § ska revisionen vara så ingående och omfattande som god revisionsred kräver. Lagstiftaren har valt denna lösning därför att en mer preciserad reglering, som tidigare var fallet, av granskningens djup och omfattning ansågs omöjlig att göra uttömmande. Det skulle kunna få negativa effekter på så sätt att de, i och för sig relevanta, delar som med nödvändighet skulle falla utanför regleringen inte skulle bli föremål för revisorns granskning.⁵⁹ Att revisionen ska följa god revisionsred innebär att den i praktiken får en varierande omfattning och innebörd, beroende på det enskilda företagens förhållanden. Det innebär också att granskningens innebörd och omfattning ständigt anpassas till utvecklingen genom teori och praxis.⁶⁰ Sedan 2001 säger revisorslagen 3 § 4 p. att Revisorsnämnden ansvarar för att god revisionsred utvecklas på ett ändamålsenligt sätt. Syftet med denna bestämmelse är att den goda seden även fortsättningsvis ska utvecklas genom till exempel rekommendationer och liknande från revisorsorganisationerna. Revisorsnämnden har emellertid ansvar för att seden utvecklas på ett lämpligt sätt genom sina föreskrifter, uttalanden och beslut.⁶¹ Numera har den internationella utvecklingen medfört att ytterligare källor måste konsulteras för att kunna avgöra innebörden av god revisionsstandard. IFAC, en internationell revisorsorganisation, har utkommit med ett antal revisionsnormer, ISA, som är tänkta att användas internationellt. FAR SRS har därför anpassat dessa till svenska förhållanden och gett ut under beteckningen Revisionsstandard i Sverige.⁶² I sista hand är det emellertid domstolarna som, genom sina avgöranden, fastslår innebörden av begreppet god revisionsred.⁶³

3.2.3 Genomförande av revisionen

I praktiken kan revisionen av ett bolag delas upp i en planeringsfas och en granskningsfas. Syftet med planeringen är att avgöra vilka områden som ska granskas, samt hur, när och av vem de ska granskas.⁶⁴ Inledningsvis sker en informationsinsamling, där det gäller för revisorn att skaffa sig en bild av bolaget och lära känna och förstå dess verksamhet. Detta blir sedan utgångspunkten för den fortsatta planeringen.⁶⁵ För att revisorn ska kunna avgöra vilken områden som ska granskas under revisionen måste de områden där risken för väsentliga fel är störst identifieras. Vad som är att anse som väsentliga fel skiljer sig med nödvändighet från bolag till bolag, ett belopp kan vara försumbart i ett bolag men av vikt i ett annat, och så vidare.⁶⁶ De områden där risken för väsentliga fel är stor identifieras genom att revisorn använder sig av en riskbedömning som utmynnar i en sammanvägd revisionsrisk.⁶⁷ Revisorn prövar sedan hur väl den interna kontrollen, det vill säga vilka åtgärder som används för att motverka fel, står sig gentemot revisionsrisken, och kan på så sätt avgöra inom vilka områden som risken för väsentliga fel är som störst.⁶⁸ Därefter upprättas en revisionsplan som bestämmer inriktningen och omfattningen på revisionen, samt ett granskningsprogram där de planerade åtgärderna tidsbestäms.⁶⁹

Under granskningsfasen har revisorn två metoder att välja mellan, ofta används någon form av kombination, granskning av kontroller och substansgranskning.⁷⁰ Granskning av kontroller innebär att revisorn verifierar att företagens interna kontroller fungerar som avsett. Befinns detta vara fallet är sannolikheten ganska stor att redovisningen är fullständig och korrekt, men viss substansgranskning måste emellertid alltid göras.⁷¹ En substansgranskning innebär att resultat- och

---

⁵⁹ SOU 1971:15, s. 266

⁶⁰ Ibid.

⁶¹ Prop. 2000/01:146, s. 87f

⁶² Andersson, m.fl. *Aktiebolagslagen – en kommentar, del 1*, s. 9:12

⁶³ Prop. 2000/01:146, s. 87f

⁶⁴ *Revision – En praktisk beskrivning*, s. 33

⁶⁵ Ibid. s. 33f

⁶⁶ Moberg, *Bolagsrevisorn: oberoende, ansvar, sekretess*, s. 111

⁶⁷ *Revision – En praktisk beskrivning*, s. 37ff

⁶⁸ Ibid. s. 45ff

⁶⁹ Andersson, m.fl. *Aktiebolagslagen – en kommentar, del 1*, s. 9:13

⁷⁰ *Revision – En praktisk beskrivning*, s. 61

⁷¹ Ibid. s. 62f

balansposter samt de transaktioner som ligger bakom dessa granskas, till exempel genom kvitton, räkningar, kontroller med kunder, leverantörer och långivare, lagerinventeringar eller analyser av trender genom jämförelser med tidigare års bokslut och nyckeltal, så kallad analytisk granskning.⁷²

Revisorns granskning av bolaget utmynnar slutligen i en revisionsberättelse. Efter varje räkenskapsår ska revisorn, i enlighet med nionde kapitlet, femte paragrafen, ABL, lämna in denna till stämman. Revisionsberättelsen ska bland annat innehålla uttalanden om huruvida redovisningen upprättats i enlighet med gällande lag om årsredovisning och ger en rättvisande bild av bolagets resultat och ställning (31 §), om stämman bör fastställa balans- och resultaträkningen (32 §), samt om styrelse och VD bör beviljas ansvarsfrihet (33 §). Dessutom ska revisorn göra en anmärkning om bolaget inte har uppfyllt vissa skatterättsliga skyldigheter (34 §).

3.3 Utredningen om revisionsplikten

3.3.1 Bakgrund

Som nämnts ovan genomfördes 1995 en utredning av bland annat revisionsplikten för mindre aktiebolag. Slutsatsen blev den gången att samtliga aktiebolag bör fortsätta att omfattas av en revisionsplikt.⁷³ 2006 blev revisionsplikten återigen föremål för en statlig utredning, genom att regeringen gav före detta justitierådet Bo Svensson i uppdrag att bland annat pröva i vilken utsträckning Sverige bör utnyttja den möjlighet till undantag från revisionsplikt för mindre aktiebolag som ges i det fjärde bolagsdirektivet.⁷⁴ Frågan huruvida något undantag alls skulle ske ingick emellertid inte i uppdraget,⁷⁵ detta förutsattes ske som ett led i regeringens strävan att minska företagens administrativa och ekonomiska bördor.⁷⁶ 2008 avgav utredningen sitt betänkande vad gäller revisionspliktens framtid i små företag – SOU 2008:32.

I utredningen konstateras att det är av vikt för de svenska företagens konkurrensmöjligheter att de inte omfattas av mer krävande regler gällande redovisning, revision och bolagsrätt än övriga EU-länder. Nackdelen av att inte utnyttja de möjligheter till undantag från EU:s regler som ges kommer troligen att förstärkas genom skärpta EU-krav på redovisning och revision, i första hand utformade för börsnoterade aktiebolag.⁷⁷

3.3.2 Vilka bolag bör undantas?

Den första frågan för utredningen var vilka bolag som bör omfattas av undantaget från revisionsplikten. Här tas som utgångspunkt att de i bolagsdirektivet använda måtten bör användas, det vill säga balansomslutning, nettoomsättning och antalet anställda. Överskrids två av dessa kvalificerar bolaget sig inte för undantaget.⁷⁸ Man konstaterar också att trots att den största risken för skatteundandragande torde finnas i de minsta bolagen, utan anställda, kan det inte komma ifråga att inte undanta dessa men väl större bolag från revisionsplikten, nyföretagande skulle då avskräckas. Utgångspunkten blir då att de minsta bolagen ska undantas och att prövningen ska gå ut på att fastslå var taket för undantaget lämpligen bör sättas.⁷⁹ Som en minimigräns för prövningen sätter man därför en balansomslutning på 1,5 miljoner kr, en omsättning på 3 miljoner kr och 3 anställda.

---

⁷² *Revision – En praktisk beskrivning*, s. 63f

⁷³ SOU 1995:44, s. 213f

⁷⁴ SOU 2008:32, s. 69

⁷⁵ *Ibid.* s. 182

⁷⁶ *Ibid.* s. 177

⁷⁷ *Ibid.* s. 181

⁷⁸ *Ibid.* s. 183

⁷⁹ *Ibid.* s. 183f

Risken finns att bolagen avstår från att anställa ytterligare en medarbetare, eller öka omsättningen, så att gränsen överskrids, om det befins medföra kostnadsökningar på grund av revision som överstiger vinstökningen. Ju mindre bolagen är desto större blir dessa effekter, för att avta ju större bolagen är när gränsen passeras. Vid en gräns på till exempel tre anställda innebär en nyanställning en personalökning på 33 procent.⁸⁰

Oavsett var gränsen setts kommer den att innebära gränsdragningsproblem för ett antal företag. För de bolag som ligger i närheten av gränsen innebär det kostnader och olägenheter att varje år behöva avgöra huruvida de omfattas av revisionsplikten eller inte. Dessa problem existerar givetvis oavsett var man drar gränsen, men ju högre den dras desto färre bolag är det som befinner sig i gränssonen. Dessutom kommer bolagen, ju större de blir, att ha ett ökande intresse av att genomföra en revision oavsett om de omfattas av revisionsplikten eller inte, någon särskild prövning huruvida de ligger över eller under gränsen blir då inte aktuell.⁸¹

Ju större ett företag är desto större intresse har det typiskt sett av att revision sker. Passerar antalet anställda, omsättning och balansomslutning de miniminivåer som utredningen arbetar med, har bolaget blivit så stort att redovisning, deklarationer och skattebetalningar måste organiseras på ett betryggande sätt. Dessutom vill dessa bolag i regel växa och kanske i framtiden säljas. Det ligger då i bolagets eget intresse att räkenskaperna är i ordning, att de får nödvändig extern rådgivning, och så vidare. Det kan därför förväntas att de i hög utsträckning kommer att anlita revisorer oavsett om de är skyldiga att göra det eller inte. Ju större bolagen är, desto större är detta egenintresse. Utredning anser därför att faran i att slopa kravet på redovisning faktiskt minskar ju större det undantagna bolaget är.⁸²

Med hänsyn till ovanstående, samt intresset från konkurrenssynpunkt av att ha så förmånliga, och i alla fall inte sämre, villkor som möjligt jämfört med övriga EU-länder, drar utredningen slutsatsen att Sverige, i likhet med till exempel Tyskland, Storbritannien och Nederländerna, bör utnyttja fjärde bolagsdirektivets undantagsmöjligheter fullt ut. De aktiebolag som undantas från revisionsplikten kommer då att vara de som, under vart och ett av de två senaste räkenskapsåren understiger minst två av följande gränsvärden: en balansomslutning på 41,5 miljoner kronor, en nettoomsättning på 83 miljoner kronor, samt i medeltal 50 anställda.⁸³ Oavsett storlek bör dock noterade aktiebolag samt aktiebolag verksamma inom finans- och försäkringsmarknaderna alltid omfattas av en revisionsplikt, de EU-rättsliga möjligheterna till undantag för dessa bolag är dessutom ytterst begränsade.⁸⁴ Följden av en lagstiftning i enlighet med utredningens förslag blir att drygt 96 procent, eller 250 000, av de svenska aktiebolagen inte längre kommer att omfattas av revisionsplikten.⁸⁵

3.3.3 Revisionens innehåll?

Nästa fråga som utredningen ställs inför gäller revisionens innehåll, om detta ska förändras? Man konstaterar att det är av vikt att så många som möjligt av de bolag som undantas från revisionsplikten fortsätter att anlita externa redovisnings- och revisionstjänster. Risken finns dock att företag som vill ha en lagstyrd revision av sina räkenskaper drar sig för att anlita revisor om även en förvaltningsrevision, med medföljande kostnader, tvingas på dem.⁸⁶ Av EU-länderna är det endast Sverige och Finland som har en lagstadgad förvaltningsrevision, något som ur konkurrenssynpunkt är negativt. Dessutom omfattas förvaltningsrevisionen inte av det fjärde

---

⁸⁰ SOU 2008:32, s. 184

⁸¹ Ibid.

⁸² Ibid. s. 185f

⁸³ Ibid. s. 186ff

⁸⁴ Ibid. s. 188ff

⁸⁵ Ibid. s. 188

⁸⁶ Ibid. s. 195f

bolagsdirektivet, så ett borttagande för samtliga aktiebolag står inte i strid med EG-rätten.⁸⁷ Utredningen anser att det under dessa förhållanden är bättre att låta den lagstadgade revisionen enbart omfatta räkenskaperna, förvaltningsrevisionen lämnas åt marknaden att styra över, och bolagen kan själva välja de specificerade tjänster de tycker är värda att betala för.⁸⁸

Med hänvisning till intresset av att bolag som undantas från revisionsplikten trots allt frivilligt anlitar revisor, föreslås i utredningen även att revisorernas skyldighet att granska klientens hantering av skatter och avgifter, och vid behov rapportera oegentligheter till Skatteverket, tas bort.⁸⁹ Detsamma gäller skyldigheten att agera vid misstanke om vissa brott.⁹⁰

3.3.4 Ikraftträdande

I utredningen föreslås att de nya reglerna bör träda i kraft den första juli 2010.⁹¹ Man inser att revisionsbyråerna behöver tid för omställningen, men målet att minska småföretagens administrativa bördor med 25 procent till 2010 talar för att förändringen bör genomföras skyndsamt.⁹² En förändring i flera steg, med de allra minsta bolagen i första omgången, tillbakavisas på grund av administrativa kostnader, gränsdragningsproblem och främst vikten av att snabbt underlätta för företagen.⁹³ Även en så kallad opt-out-lösning, vilken innebär att de bolag som vill avstå från revision måste ändra bolagsordningen genom stämmobeslut, förkastas.⁹⁴

3.4 Revisionen utomlands

3.4.1 Danmark

3.4.1.1 Revisionsreglerna efter avskaffandet av revisionsplikten

Även i Danmark har regeringen som mål att minska företagens administrativa kostnader med 25 procent. Som ett led i denna strävan avskaffades 2006 revisionsplikten för de minsta företagen.⁹⁵ I en första etapp valde man att sätta gränserna för undantag från revisionsplikten lågt, för att efter utvärderingar av detta försök eventuellt höja gränsen. Danska aktiebolag är därför numera undantagna från revisionsplikt om de under två på varandra följande år inte överskrider mer än ett av följande gränsvärden: tolv anställda, balansomslutning på 1,5 miljoner danska kronor, och omsättning på 3 miljoner danska kronor.⁹⁶ Gränsvärdena är alltså långt under de som föreslagits i den ovan refererade svenska utredningen. Även i andra delar skiljer sig den danska regleringen från det svenska förslaget. Den största skillnaden torde vara att i Danmark använder man sig av ett så kallat opt-out-system, det vill säga bolag som vill avstå från revision måste besluta om detta på bolagsstämman, och därefter måste ledningen varje år bekräfta i årsredovisningen att man fortfarande avser att avstå.⁹⁷ Att inte använda sig av revisor blir alltså ett aktivt beslut, medan det svenska förslaget istället gör användandet av revisor till ett aktivt beslut.

3.4.1.2 Följderna av avskaffandet av revisionsplikten

Innan undantagsmöjligheten infördes visade olika undersökningar i Danmark att allt från 30 till 60 procent av de berörda företagen skulle välja bort lagstyd revision, men därmed inte sagt att revisor

---

⁸⁷ SOU 2008:32, s. 199f

⁸⁸ Ibid. s. 200

⁸⁹ Ibid. s. 203ff

⁹⁰ Ibid. s. 205ff

⁹¹ Ibid. s. 238

⁹² Ibid. s. 238f

⁹³ Ibid. s. 239f

⁹⁴ Ibid. s. 240f

⁹⁵ Ibid. s. 154

⁹⁶ Bisgaard, *Revisionsplikten avskaffas för små danska företag*, s. 27

⁹⁷ Ibid. s. 28

inte skulle anlitas överhuvudtaget för någon form av kontroll.⁹⁸ De siffror som hittills har redovisats efter avskaffandet visar emellertid att de bolag som haft möjlighet att avstå från revision inte i lika hög grad som förväntat väljer att utnyttja denna möjlighet. En undersökning som genomfördes i december 2006, det vill säga kort efter avskaffandet, visade att endast 2 procent av de berörda bolagen hade valt bort revisorn samt att ytterligare 7 procent funderade på att göra det.⁹⁹ I en undersökning från mitten av 2007 har andelen bolag som avstod från revisionen ökat till 6,5 procent.¹⁰⁰ En nyligen utkommen undersökning baserad på samtliga berörda bolags deklARATIONER för räkenskapsåret 2007 visar emellertid en tydlig ökning, detta år valde 22,8 procent av företagen bort en fullständig revision.¹⁰¹ Av dessa hade en tredjedel genomgått så kallad review, en mindre omfattande granskning, eller fått redovisningshjälp av revisor.¹⁰² Över 85 procent av de företag som valde bort revisionen återfinns bland de allra minsta, med en omsättning understigande en halv miljon danska kronor. Endast knappt 6 procent av de bolag som valde bort revisionen hade en omsättning överstigande 2 miljoner danska kronor.¹⁰³ Det förtjänar här att påpekas att antalet små företag torde överstiga de lite större, samt att de företag som har en omsättning på över 3 miljoner danska kronor i många fall inte är föremål för undantaget, då de ofta torde överstiga mer än ett av gränsvärdena.

3.4.2 England

3.4.2.1 Revisionsreglerna efter avskaffandet av revisionsplikten

Före 1994 omfattades samtliga engelska aktiebolag av revisionsplikt.¹⁰⁴ Från och med detta år undantogs de minsta aktiebolagen, med en omsättning på under 90 000 pund och en balansomslutning på under 1,4 miljoner pund. För bolag med en omsättning upp till 350 000 pund tilläts en mindre omfattande kontroll.¹⁰⁵ Därefter har gränsvärdena kontinuerligt höjts till de 2004 nådde de maximivärden som det fjärde bolagsdirektivet föreskriver. 2008 höjdes de ytterligare som en följd av att bolagsdirektivets gränser höjdes.¹⁰⁶ I dag är gränserna alltså de högsta möjliga enligt det fjärde bolagsdirektivet, det vill säga motsvarande gränsvärdena i det svenska förslaget.

3.4.2.2 Följderna av avskaffandet av revisionsplikten

En undersökning 2003 visade att för räkenskapsåret 2002, när gränsen för undantag var en omsättning på 1 miljon pund, valde 58 procent av de berörda företagen att avstå från revision. Denna andel var ännu större bland de allra minsta bolagen.¹⁰⁷ En uppföljande undersökning genomförd 2006, när gränsvärdet höjts till bolagsdirektivets maximivärde, visar att 61 procent av de bolag som omfattades av undantaget från revisionsplikt valde att använda sig av det, det var alltså bara 39 procent som frivilligt anlidade revisor. Av dem som frivilligt anlidade revisor var det dessutom en femtedel som motiverade detta med att de låg nära gränsen, inte med att de ansåg att det medförde ett mervärde.¹⁰⁸ Trots att gränsvärdet däremellan höjdes väsentligt, från en omsättning på 1 miljon och en balansomslutning på 1,4 miljoner pund till en omsättning på 5,6 miljoner och en balansomslutning på 2,8 miljoner pund, ökade alltså andelen bolag som avstod från revision. Liksom i Danmark ökar alltså andelen som avstår från revision ju längre tiden från avskaffandet av revisionsplikten man befinner sig.

---

⁹⁸ Pontoppidan, *När revisionsplikten avskaffades i Danmark*, s. 34

⁹⁹ Ibid.

¹⁰⁰ Skough, *De danska företagen behåller revisorn*, s. 15

¹⁰¹ Erhvervs- og selskabsstyrelsen, *Evaluering af erfaringer med lempet revisionspligt*, s. 2

¹⁰² Ibid. s. 2f

¹⁰³ Ibid. s. 3

¹⁰⁴ SOU 2008:32, s. 167

¹⁰⁵ Collis, *Directors' Views on Exemption from the Statutory Audit*, s. 11

¹⁰⁶ Collis, *Directors' Views on Accounting and Auditing Requirements for SMES*, s. 15

¹⁰⁷ Collis, *Directors' Views on Exemption from the Statutory Audit*, s. 26f

¹⁰⁸ Collis, *Directors' Views on Accounting and Auditing Requirements for SMES*, s. 39f

3.5 Åsikter kring revisionsplikens eventuella avskaffande

Revisionsplikens eventuella avskaffande är ett ämne som diskuterats mycket och som väckt reaktioner. Personer inom såväl bank- som revisionsbranschen samt företagare och företagargrupper har alla reagerat på sitt sätt och lämnat sina bidrag till debatten.

Hur många av företagen som kommer att välja bort revisionen vid ett eventuellt avskaffande är svårt att säga, men att revisionsbranschen kommer att påverkas kan man nästan med säkerhet påstå, skriver Pernilla Halling i *Balans* nr 8/9 2009. För att utreda vilka utbildningsbehov som behövs inom revisionsbranschen inför förändringen har Kristian Stensjö och Lotta Jörgensen från FAR SRS policygrupp för utbildningsfrågor utfört en enkätundersökning bland sina medlemmar. De ser ett behov av att utbilda kåren så att den även kan utföra andra tjänster än just revision, eftersom många i dag bara sysslar med detta. Enkätsvaren visar att cirka hälften av de svarande ser förslaget som en möjlighet, detta eftersom det kan bli enklare att ta bra betalt när revisionen blir efterfrågestyrd. Samtidigt blir det mer tid över till att fokusera på kvalitet, och andra frågor som anses viktiga för kunden. Ungefär 55 procent anser att de behöver mer utbildning inför det eventuella avskaffandet och då framför allt inom de traditionella områdena som redovisning, revision och skatt. 15 procent av revisorerna uppfattar förslaget som ett hot. Det befaras bland annat att redovisningsbyråerna ser revision som en omotiverad kostnad och därmed inte kommer att rekommendera revision, samtidigt som priserna kommer att pressas nedåt då redovisningsbyråerna kan hålla lägre priser.¹⁰⁹

I *Balans* nr 2 2009 meddelas att FAR SRS revisionskommitté under 2008 tillsatt ett projekt med namnet *Revisorers verktyglåda*, med syftet att ta fram en plattform/portal med ”nya” intyg och tjänster. Detta motiveras av revisionskommitténs ordförande Bo Hjalmarsson, som anser att en revisor i Sverige tidigare haft en tydlig och klar marknad genom den lagstadgade revisionen, och när revisionsplikten nu eventuellt kommer att avskaffas tror han att många revisorer kommer att tänka: vad ska jag göra nu? Hjalmarsson anser vidare att de måste bli bättre på att klargöra sina produkter och tjänster för marknaden och bli mer affärsmässiga. Han tror att marknaden behöver nya tjänster och gör en liknelse med att för 20 år sedan hade få människor behov av en mobiltelefon, men i dag har nästan alla en. Hjalmarsson förtydligar att revisorn har en nära kontakt med företagsledningen och att man då som företagare bör leva vidare i denna relation. I och med ett avskaffande blir det större möjligheter att utöka tjänsteutbudet till kunderna. Samtidigt måste man nu studera marknaden med helt nya glasögon.¹¹⁰

Björn Bäckvall, ledamot i revisionskommittén, anser att användaren vet att han eller hon får en oberoende kvalitetsstämpel om man använder sig av revision. Detta eftersom revisorn enligt lag är oberoende och opartisk och är under tillsyn av Revisorsnämnden, och därför kommer kunderna välja att behålla denne. Många revisorer upplever dock denna tillsyn som betungande och som en begränsning, men Bäckvall väljer att se det som en konkurrensfördel.¹¹¹

Huruvida företagen kommer att tjäna på det eventuella avskaffandet av revisionsplikten diskuteras i *Balans* nummer 1 2009. Här framhålls att företagen inte kommer spara väsentligt med pengar om de väljer bort revisionen. Transaktionskostnaderna för företagen kommer att kvarstå och det kommer mer handla om att företagen själva kommer att få fatta beslut om hur förtroende ska skapas samt var dessa kostnader ska landa. Bengt Skough, SME/SMP-ansvarig hos FAR SRS, anser att kvalitet alltid kostar och att i den finansiella situation som vi befinner oss i för tillfället kommer ingen att vara villig att sänka kvalitetskraven på den finansiella rapporteringen av företaget. Han tror tvärtom att marknaden kommer att öka kraven på insyn i företagets arbete framöver.¹¹²

¹⁰⁹ Halling, *Ökat behov av utbildning inför slopandet av revisionsplikten*

¹¹⁰ Ehlin, *Revisorerna kan så mycket mer än lagstadgad revision*

¹¹¹ Ibid.

¹¹² Skough, *2010 ska det vara enklare för Sveriges företag*

Charlotte Ahlberg, auktoriserad revisor på BDO Nordic Göteborg, fortsätter på samma spår i debattartikeln *Guldläge att ta bort revisionsplikten!* Hon menar att tillförlitlig finansiell information är grunden för all affärsverksamhet. Hon tror att det i kristider finns en större skepsis till de siffror som presenteras och osäkerhet i likviditetsflöden medför ökad oro. Hon anser att kunder, leverantörer och finansiärer kommer att begära tillgång till kvalitetssäkrad aktuell finansiell information även efter ett avskaffande av revisionsplikten. Hon tror att marknaden kommer att begära nya produkter för att den finansiella informationen ska bli kvalitetssäkrad. Ahlberg anser att det inte enbart kommer att räcka med skickliga marknadsföringsavdelningar, utan att varje medarbetare måste kunna påvisa kundnyttan av tjänsterna för att få rätt betalt. Hon tror även att för medarbetare inom branschen kommer kompetensutveckling inom nya områden som försäljning och kommunikation att få större betydelse.¹¹³

I debattartikeln *Positivt för alla parter med efterfrågestyrd revision*, skriven av Hans Börsvik, vd på PricewaterhouseCoopers, beskrivs de fördelar som denne ser med en avskaffad revisionsplikt. Han ser positivt på en efterfrågestyrd revision och tror att det kommer att vara till fördel för Sveriges företag. För revisionsbranschen kommer kundrelationen att förenklas genom att de kommer att tillhandahålla en tjänst som efterfrågas av uppdragsgivaren. Börsvik lyfter fram en undersökning från Länsförsäkringar där det framgår att åtta av tio företagare helst vänder sig till revisorn för stöd och råd när det gäller det egna företaget. Detta anser Börsvik tyder på ett stort förtroende för revisorn och de tjänster som den som rådgivare och revisorer tillhandahåller landets företagare. Detta gör honom än mer övertygad om att efterfrågestyrd revision är bra. Han fortsätter vidare med att förtydliga att revisionen har ett så stort värde och ger en så stor nytta för företaget att den egentligen inte behöver vara lagstyrd. Många byråer har sedan flera år tillbaka genomgått ett omställningsarbete, med satsning på redovisning samt rådgivnings- och skattetjänster.¹¹⁴

I samma artikel lyfter Börsvik även fram företagarorganisationers röster. Svenskt Näringslivs Carl-Gustaf Burén menar att förslaget är väldigt bra eftersom företagarna nu själva kan välja de tjänster som ”de verkligen behöver” och Företagarnas Anna-Stina Nordmark Nilsson lyfter fram att slopandet är en förändring som kan ge stora kostnadsbesparingar för företagen. Dock lyfts även andra röster från företag fram. Enligt Börsvik resulterar nämligen ofta revisionen i ”löande” samtal om allt från kapitalbindning och rekryteringsfrågor till prissättningsfrågor och kostnadseffektivitet. En del företag säger därför att kostnaden för revisionen redan i dag är väldigt låg i förhållande till omsättningen, och att de därför inte kommer att göra några förändringar. Andra företag uttrycker att deras revisor varit ett värdefullt stöd och till stor hjälp för företagets utveckling, och att de därför inte övervägt att säga upp denne.¹¹⁵

Svenska Bankföreningen har i remissyttrandet till *Avskaffande av revisionsplikten för små företag* (SOU 2008:32) förklarat sin ståndpunkt. Här lyfter de fram att bankerna uppskattar revision och att denna ger en trovärdighet i de siffror som företagskunder presenterar vid beslut om krediter. I goda tider spelar revisionen roll, men än mer i dåliga tider som till exempel vid finansiella kriser. Även när revisionsplikten avskaffats kommer bankerna att sätta ett värde i att företagen använder en revisor. Möjligtvis kommer företag som anlitar en revisor eller motsvarande att få bättre villkor hos bankerna. De tror även att övergången till en avtalsreglerad revision kan bidra till att nya typer av lösningar uppstår i relationen mellan kund och bank. De poängterar även att de tror att det är viktigt att alla parter får gott om tid för att förbereda sig inför avskaffandet, exempelvis måste bankerna se över sina rutiner vid kreditgivning.¹¹⁶

---

¹¹³ Ahlberg, *Guldläge att ta bort revisionsplikten!*

¹¹⁴ Börsvik, *Positivt för alla parter med efterfrågestyrd revision*

¹¹⁵ Ibid.

¹¹⁶ Svenska Bankföreningen, remissyttrande 2008-06-16

Samtidigt anser Svenska Bankföreningen att den grundsyn som ligger till underlag för förslaget är god: att svenska småföretags administrativa kostnader ska minska. Den svenska framtida välfärden måste grunda sig på att små och medelstora företag har goda förutsättningar för verksamheten och inte drabbas av onödiga kostnader. De tror även att en efterfrågestyrd revision kan bli en grund för både utveckling av den nuvarande revisionstjänsten, men även för framtagandet av andra typer av tjänster inom redovisningsområdet.¹¹⁷

---

¹¹⁷ Svenska Bankföreningen, remissyttrande 2008-06-16

4. Teori

I detta kapitel redovisas den del av befintlig teori som är av intresse för vår forskningsfråga. Här kommer vi beskriva intressentteorin, resursberoendeteorin och legitimitetsteorin.

4.1 Varför revision?

Ett aktiebolag har typiskt sett ett antal olika intressenter, såsom ägare, ledning, kreditgivare, leverantörer, kunder, anställda, ledning, samt stat och kommun. Dessa behöver tillgång till uppgifter de kan lita på om företagets ekonomiska situation och förvaltning. Det är ledningens ansvar att sammanställa informationen och revisorns att kvalitetssäkra den. Revisorns granskning ger alltså ökad trovärdighet åt företagets information. Utan revisionen hade intressenterna var för sig tvingats genomföra kontroller av denna information.¹¹⁸ Nedan följer en genomgång av intressentteorin, resursberoendeteorin och legitimitetsteorin vilka, från olika utgångspunkter, försöker att närmare förklara företagets förhållande till sin omgivning.

4.1.1 Intressentteorin

Grunden för intressentteorin är synen på företaget som långt ifrån fristående från sin omgivning. Istället har det ett antal relationer till olika intressenter i omgivningen. Intressenterna definieras som alla de som har en utbytesrelation med företaget. Typiskt sett rör det sig om till exempel ägare, kreditgivare, leverantörer, kunder, anställda, ledning, samt stat och kommun.¹¹⁹ Utbytesrelationen innebär att företaget och intressenterna befinner sig i ett ömsesidigt beroendeförhållande, där intressenterna måste engagera sig i bolagets verksamhet och bolaget i sin tur måste belöna intressentens bidrag i nödvändig utsträckning, så att en balans mellan bidrag och belöning uppstår. Uppfattas intressentens belöningar som mindre än de bidrag dessa kommer med, kommer de att lämna företagets intressentgrupp.¹²⁰

Intressenterna kan delas upp i primära och sekundära. De primära intressenterna är sådana vars bidrag till företagets verksamhet är av sådan vikt att utan deras medverkan hade företaget inte kunnat bedriva sin verksamhet. De sekundära är övriga intressenter, till exempel stat och kommun, samt media.¹²¹ Företagsledningen kan väntas försöka göra framförallt de primära intressenterna till lags, och uppfylla deras krav på företaget, utan att direkt reflektera över relevansen i dessa krav. Förändringar som ledningen överväger kommer att föregås av bedömningar av hur de primära intressenterna kan tänkas reagera på dessa.¹²² Ett exempel kan vara beslutet att avstå från att revidera årsredovisningen.

De primära intressenterna har nytta av revisionen på så sätt att de alla är beroende av korrekt information om företagets ekonomiska ställning. Ledningen och de ägare som är involverade i ledningen har den mest fördelaktiga positionen när det gäller information om bolagets ställning. Dock kan även dessa ha intresse för egen del av att revision sker. Till exempel för att interna processer kan förbättras, beslutsunderlaget blir bättre samt som kompensation för att ledningen i ett lite större bolag tvingats släppa på kontrollen. Dock har det visats att den interna nyttan av revision skiljer mycket från bolag till bolag.¹²³ För utomstående ägare är nyttan av revision mer uppenbar, den fungerar som ett slags kontroll av ledningen. Detta kan motverka att ledningen agerar i eget, snarare än bolagets, intresse, det så kallade agentproblemet.¹²⁴

¹¹⁸ *Revision – En praktisk beskrivning*. s. 19f

¹¹⁹ Bruzelius & Skärvad, *Integrerad organisationslära*, s. 73f

¹²⁰ Ax, m.fl. *Den nya ekonomistyrningen*, s. 39

¹²¹ Ljungdahl, *Utveckling av miljöredovisning i svenska börsbolag – praxis, begrepp, orsaker*, s. 41f

¹²² *Ibid.* s. 42f

¹²³ Svanström, *Revision och rådgivning – efterfrågan, kvalitet och oberoende*, s. 28ff

¹²⁴ *Ibid.* s. 27

Revisionens betydelse för kreditgivare har diskuterats och någon fullständig enighet tycks inte ha uppnåtts. Åsikten att det är personlig kontakt och avsaknad av betalningsanmärkningar som är viktigast för kreditgivare har framförts. Emellertid visar de flesta undersökningar att en reviderad redovisning är ett av de viktigaste instrumenten för bankerna när de behöver information inför kreditbeslut. Nyckeltals- och kassaflödesanalyser som genomförs bygger vanligtvis på årsredovisningen, är denna felaktig blir analysen också felaktig.¹²⁵ Ett annat resonemang kring revision i kreditgivarens intresse går ut på att kreditgivaren kommer att skaffa sig den information som behövs och att det är låntagaren som får betala för detta. Det mest kostnadseffektiva sättet att få fram informationen skulle då vara att låta revidera årsredovisningen, något som på så sätt är av intresse för både kreditgivaren och företaget.¹²⁶

4.1.2 Resursberoendeteorin

Resursberoendeteorin används bland annat för att närmre förklara vilka möjligheter företags intressenter har att påverka dess verksamhet och hur de utnyttjar dessa möjligheter. Teorin utgår från att alla bolag är beroende av resurser för sin fortlevnad, och dessa resurser införskaffas från intressenterna. Resurser som bolagen är beroende av är bland annat kapital, råvaror, tjänster, information och legitimitet (närmre om legitimitet – se nästa avsnitt). Intressenternas möjligheter att påverka är beroende av hur kritisk den resurs som intressenten förfogar över är för företaget. Naturligtvis är alla företag även intressenter i förhållande till andra aktörer, och kan genom de resurser man förfogar över påverka deras beteenden.¹²⁷

Tre förhållanden kring en resurs måste klargöras för att bolagets beroende ska kunna analyseras. Först gäller det att avgöra vilken karaktär resursen har, kan bolaget överleva utan den? Vissa resurser kan bytas ut, andra kan inte göra det.¹²⁸ Exempel på resurser som sällan torde kunna bytas ut är kapital och legitimitet. Den andra frågan som ställs är i vilken utsträckning tillgången på den aktuella resursen är begränsad och den tredje frågan är var någonstans resursens källor är lokaliserade.¹²⁹ Ju mindre utbytbar resursen är, ju mindre tillgång det finns på den och ju färre källor det finns till den i företaget närområde, desto större blir intressentens makt över bolaget.

Intressenten kan, enligt Frooman, styra bolaget på två sätt: genom att undanhålla resursen eller genom att avgöra hur resursen får användas, d v s genom att begränsa användningen.¹³⁰ Dessa styrmedel kan användas direkt eller indirekt. Direkt styrning innebär att det är en intressent som agerar direkt gentemot företaget och indirekt styrning att intressenten agerar genom ”allierade” såsom flera mindre intressenter eller en intressent som företaget har ett starkare beroende av.¹³¹ Vilken typ av styrning som kommer att användas av intressenten beror på vilket förhållandet är mellan intressenten och företaget. Enligt teorin styrs valet mellan direkt och indirekt styrning av huruvida företaget är beroende av intressenten eller inte, är företaget beroende används direkt styrning, annars indirekt. Valet mellan undanhållande eller begränsning styrs i sin tur av huruvida intressenten är beroende av företaget eller inte, är intressenten beroende används begränsning, annars undanhållande.¹³² Är företaget beroende av intressenten, d v s svaren på de tre ovanstående frågorna är för företaget relativt negativa, samtidigt som intressenten inte är beroende av företaget (t ex som enda, eller i alla fall stor, kund) kommer därför ett direkt undanhållande av resursen att ske. Är däremot situationen den omvända kommer intressenten endast att kunna använda sig av indirekta begränsningar av resursanvändningen. Däremellan ligger situationerna att det finns ett

¹²⁵ Svanström, *Revision och rådgivning – efterfrågan, kvalitet och oberoende*, s. 33f

¹²⁶ *Ibid.* s. 36

¹²⁷ Nygaard, *Strategen, intressenterna och resurserna – intressenteori och resursberoendeteorin*, s. 169ff

¹²⁸ *Ibid.* s. 170f

¹²⁹ *Ibid.* s. 171

¹³⁰ Frooman, *Stakeholder influence strategies*, s. 196ff,

¹³¹ *Ibid.* s. 198

¹³² *Ibid.* s. 200f

ömsesidigt beroende samt att det inte från någondera sidan finns ett beroende. Är det fråga om ett ömsesidigt beroende kommer intressenten att använda direkta begränsningar och saknas beroenden kommer intressenten att använda indirekt undanhållande.¹³³

4.1.3 Legitimitetsteorin

Även legitimitetsteorin behandlar förhållandet mellan företaget och dess intressenter. När intressentteorin behandlar relationerna till intressenterna fokuserar emellertid legitimitetsteorin på strategier för att legitimera företaget gentemot dessa. På så sätt fungerar teorierna som komplement till varandra.¹³⁴

Begreppet legitimitet är nära sammankopplat med normer och värderingar i samhället som omger företaget. Kallar man något legitimt har man värderat det, med ett gott utfall.¹³⁵ Ljungdahl definierar därför legitimitet som ”[...] en överensstämmelse mellan exempelvis ett företags värderingar och rådande värderingar i det omgivande samhället, eller i en mer avgränsad betydelse överensstämmelse med värderingarna hos de intressenter som är viktiga för företaget.”¹³⁶

Företaget ses i legitimitetsmodellen som ett öppet system, vilket är en del av ett större system. Ett fungerande utbyte med det större systemet är nödvändigt för bolagets fortsatta drift.¹³⁷ För att kunna uppnå ett fungerande utbyte är det av vikt att bolagets värderingar överensstämmer med det omgivande samhällets. I annat fall kan resultatet bli sanktioner i form av till exempel uteblivna leveranser, nekade krediter och utebliven information.¹³⁸ Det ligger alltså i företagets intresse att se till att de värderingar som kommer till uttryck i dess verksamhet ligger i linje med de värderingar som är accepterade i samhället, eller hos viktigare intressenter, då enskilda intressenter inte alltid delar värderingar med andra. I ett sådant läge blir det naturligtvis en fråga för bolagsledningen vilka värderingar man ska agera efter.¹³⁹ Ovanstående medför att man inom legitimitetsteorin ofta ser legitimitet som en resurs för företaget, vilken likt andra resurser måste införskaffas och bibehållas. Detta krav på upprätthållande av legitimitet gör att företagsledningens möjligheter att agera i viss mån blir kringskurna, då man inte kan bedriva sin verksamhet hursomhelst utan att riskera att förlora legitimitet.¹⁴⁰

Ett av de verktyg som bolaget kan använda för att stärka eller upprätthålla sin legitimitet gentemot intressenter och samhälle är dess årsredovisning. Vad som redovisas och hur det redovisas kan bidra till att ge en bild av företaget och dess värderingar som överensstämmer med intressenternas uppfattning om korrekt agerande.¹⁴¹ Att redovisningen genomgår revision bör då ytterligare bidra till att stärka företagets trovärdighet och därmed legitimitet. Ur ett institutionellt perspektiv kan legitimitetsteorin vidare användas för att förklara varför företag som inte kan tvingas agera på ett visst sätt ändå gör det. Gör ”alla andra” så, måste företaget helt enkelt följa efter, har proceduren blivit allmänt vedertagen framstår den som kännetecknande för legitima organisationer, och allt annat skulle skada trovärdigheten och därmed legitimiteten.¹⁴² Ett exempel torde kunna vara bolag utan revisor i en bransch där det absoluta flertalet anlitar revisor. Detta bolag riskerar att framstå som mindre seriöst och förlora legitimitet genom sitt agerande.

¹³³ Frooman, *Stakeholder influence strategies*, s. 201f

¹³⁴ Ljungdahl, *Utveckling av miljöredovisning i svenska börsbolag – praxis, begrepp, orsaker*, s. 40f

¹³⁵ *Ibid.* s. 45

¹³⁶ *Ibid.*

¹³⁷ Karlsson, *Om strategi och legitimitet*, s. 97

¹³⁸ *Ibid.* s. 102f

¹³⁹ *Ibid.* s. 100ff

¹⁴⁰ *Ibid.* s. 97ff

¹⁴¹ Ljungdahl, *Utveckling av miljöredovisning i svenska börsbolag – praxis, begrepp, orsaker*, s. 13

¹⁴² *Ibid.* s. 203f

5. Empiri

I denna del presenterar och sammanfattar vi de åsikter som framförts av de olika respondenterna vid intervjutillfällena. Vi har valt att sammanfatta intervjuerna på ett överskådligt sätt och redovisar varje respondentgrupp för sig. Varje respondentgrupp avslutas med en jämförande sammanfattning, där de viktigaste skillnaderna och likheterna lyfts fram. De viktigaste frågorna och respondenternas svar på dessa finns sammanfattade sist i detta kapitel.

5.1 Revisionsbyråer

5.1.1 KPMG

Respondent

Eva Henriksson är auktoriserad revisor och delägare i KPMG i Malmö. Hon har arbetat på byrån i snart 25 år och är kundansvarig på ett stort antal uppdrag, samtidigt som hon har ett visst HR-ansvar på kontoret.

KPMG i Sverige har ungefär 1 500 anställda spridda på ca 60 kontor runt om i landet. I Malmö, därtill räknas även Lundakontoret, arbetar drygt 100 personer. KPMG har en stor blandning av kunder. Deras kunder är mindre och medelstora ägarledda företag, likaväl som dotterbolag till internationella koncerner. KPMG har inga klara uppgifter om hur många procent av deras kunder som kommer att beröras av en slopad revisionsplikt.

Revisionspliktens eventuella avskaffande

Byråns officiella ställning är att det är positivt med ett avskaffande av revisionsplikten och denna inställning delar även respondenten personligen. Det är mindre positivt att utföra en tjänst som är lagstyrd och ett måste för kunderna, och istället vill de att kunderna ska känna ett värde i tjänsten de köper.

Efterfrågan på revision

Att revisionen går från att ha varit lagstadgad till att bli efterfrågestyrd anses positivt. När något efterfrågas, istället för att vara ett tvång, så finns det ett positivt signalvärde i själva begreppet.

Initialt förväntas dock marknaden reagera genom att efterfrågan på revision kommer att minska, då de kunder som tror sig kunna undvara revision lämnar byrån. Det är framför allt viktigt att arbeta mot dessa och visa hur revisionen ger ett mervärde för företaget. De flesta av kunderna som byrån varit i kontakt med uppger emellertid att deras avsikt är att stanna som kunder. Vidare påpekas att byrån har många långvariga kunder vilka troligtvis i högre grad är benägna att bibehålla relationen som den är, dessa kommer antagligen även i framtiden att köpa in sina tjänster från byrån.

Revision bygger på relation, och därmed är kundrelationen mycket viktig. Varje kund är unik och har unika behov. Känner kunden att det finns ett värde i den tjänst som byrån levererar och om det finns en bra relation kommer de antagligen fortsätta att anlita dem för revision. Många av de mindre företagen som väljer bort full revision tror man ändå kommer att vilja köpa in andra tjänster i form av redovisning och kontroll från revisionsbyrån. Många är också i behov av råd och någon att prata med om verksamheten, och där fungerar revisorn som bollplank och rådgivare.

Efterfrågan på nya tjänster

Det alternativ som finns när företag väljer bort revision är att istället erbjuda dem andra tjänster inom byrån. I dagsläget har inga direkta åtgärder vidtagits inför det eventuella avskaffandet och byrån planerar heller inte att genomföra några i dagsläget. Samtidigt arbetas det i nuläget på att bygga upp en ekonomiavdelning vars syfte är att erbjuda företag externa ekonomitjänster av olika slag, som exempelvis lönehantering, bokföring och ekonomisk analys. Denna avdelning är dock

inte direkt kopplad till ett eventuellt avskaffande av revisionsplikten eller ett förväntat bortfall av kunder inom revisionsdelen. Avdelningen ger byrån en möjlighet att hänga med i svängningarna på marknaden.

Bankernas inverkan på efterfrågan på revision

Det uppfattas som att bankerna inte riktigt har beslutat något i frågan huruvida företag även i framtiden kommer att behöva revision för att få krediter och dylikt. Dock är byråns uppfattning, efter kontakt med banker, att revision troligen även fortsättningsvis, i någon form, kommer att krävas av företagen. Blir detta fallet kan revisionen liknas vid en försäkring, vilket även det är något bankerna kräver av företagen. Det blir betydligt enklare för revisionsbyrån att visa kunderna värdet av revision, om det är ett krav för att få banklån och krediter från bankerna.

Bankerna kommer möjligtvis inte att kräva fullständig revision enligt dagens regler, men problemet är att begränsa den samtidigt som man bibehåller säkerheten i informationen samt ser till att den förblir lättförståelig för användaren. Bankerna måste då bli mer specifika och tydliga i vilken information de beställer. Har du som företag många externa kontakter och många intressenter kommer det nog inte förändras så mycket vid ett avskaffande. Du kommer antagligen att fortsätta med revisionen, för att du måste uppvisa den för intressenterna. Kanske kan man då kalla det för bankefterfrågestyrd eller bankkravstyrd revision, och möjligtvis blir revisionen ett av bankvillkoren för att få krediter.

5.1.2 Deloitte Respondent

Maria Ekelund är partner och auktoriserad revisor på Deloitte's Malmökontor. Hon har arbetat som revisor sedan 1995 och arbetar med både stora och små bolag.

Deloitte har 1 100 anställda i Sverige, varav drygt 100 arbetar i Malmö. Cirka hälften av de anställda i Malmö är revisorer. Deloitte's verksamhet riktar sig mot alla branscher men kontoren i storstadsregionerna är mer inriktade på större bolag. Lokalkontoren är däremot mer inriktade på lite mindre, ägarledda bolag. Cirka 20-25 procent av Deloitte's kunder kommer att beröras av en slopad revisionsplikt.

Revisionspliktens eventuella avskaffande

Respondenten är positiv till ett avskaffande av revisionsplikten. Som byrå vill de kunna bidra med något och vara efterfrågade av sina kunder. I dag har de nämligen kundrelationer där de anser att de inte tillför så mycket. De vill absolut inte enbart vara något som är ett måste och en plikt för företagen.

Efterfrågan på revision

Respondenten tror inte på något dramatiskt avhopp direkt bland kunderna om förslaget att slopa revisionsplikten införs. Istället tror hon att många även i fortsättningen kommer att efterfråga revision. Antagligen kommer det bli lättare att avsäga sig revisionen om kunden även anlitar en redovisningsbyrå som sköter den löpande redovisningen och samtidigt har en revisor som egentligen aldrig träffar kunden utan bara sköter revisionen från kontoret. Relationen mellan kund och revisor har en stor betydelse, och kan avgöra om man väljer att ha kvar sin revisor eller inte. Uppfattningen är dock att många kunder vill ha kvar revisionen.

Efterfrågan på nya tjänster

Vissa kunder kommer troligtvis att efterfråga andra tjänster, kanske inte alltid full revision, utan mer skraddarsydd tjänster. Vissa delar av revisionen ger kanske inte så mycket, men måste göras enligt god revisionssed ändå i dag. De områden som kan bli mer intressanta är till exempel väsentliga tillgångar i bolaget eller risker för skatter. Kunderna kan då välja att bortse från områden där de

känner sig säkra. Dock är kunderna ovana vid att ställa den här typen av frågor och man tror att det kommer att ta lite tid innan de vant sig.

Det anses viktigt att behålla relationen med de klienter som enligt deras uppfattning har ett behov av det, men man väljer att inte satsa på ett ökat utbud innehållande redovisningstjänster. Man kommer därför inte att starta någon in house-avdelning och man köper inte upp mindre redovisningsbyråer. De försöker få kunderna att förstå vad de egentligen vill ha, och uttrycker det som att man måste "ha en annan verktygslåda" än tidigare. Det gäller att vara på alerten och lyssna på marknaden samt informera kunderna om det eventuella avskaffandet. Företagen kommer troligtvis att efterfråga delvis nya tjänster och de vill också sälja andra tjänster till dem som kan behöva det. Dock är det svårt att i dagsläget säga vilka typer av intyg, kontroller och så vidare, som det kan bli fråga om. Ett område som dock kan bli mer eftertraktat och aktuellt är att göra en "hälsocheck" av bolaget där siffror, rutiner och intern kontroll granskas, hur ser det ut i dag och vad behöver göras? Istället för en fullständig revision så går man igenom företaget i sin helhet och ser hur det "mår".

Bankernas inverkan på efterfrågan på revision

Som revisionsbolag kan man inte förlita sig på att bankerna alltid kommer att kräva full revision. Möjligtvis kommer bankerna istället att se en affärsidé och utöka sin egen analys av företagen som de ger krediter och lån till. I dag ses en trend mot factoring, leasing och andra alternativ till rena banklån och troligtvis kommer bankerna att känna sig tryggare när olika säkerheter finns. Förmodligen kommer den här trenden att fortsätta utvecklas. Även om andra säkerheter finns ger givetvis full revision, även fortsättningsvis, större trygghet för bankerna. Utan revision kommer dessutom ett större personligt åtagande sannolikt krävas från småföretagare, som exempelvis borgen.

5.1.3 PricewaterhouseCoopers

Respondent

Helén Nilsson har arbetat på PricewaterhouseCoopers (PwC) sedan 15 år tillbaka. Hon arbetar på Malmökontoret och är director och auktoriserad revisor sedan 2001.

PwC:s kontor i Malmö har drygt 200 anställda, varav omkring 70-80 arbetar på revisionsavdelningen. Totalt har bolaget runt 3 500 anställda i Sverige. PwC riktar sig till hela marknaden, såväl små som stora företag, svenska som internationella. Bolagets mål är att vara marknadsledande på alla dessa områden. Kundgruppen ser ut ungefär som ett genomsnitt av företagen i Sverige med en viss överrepresentation bland större företag. Lite mindre än 96 procent av byråns kunder är företag som skulle beröras av en slopad revisionsplikt.

Revisionspliktens eventuella avskaffande

Det anses positivt med en avskaffad revisionsplikt, och byrån ser hellre att kunderna efterfrågar dess tjänster än att de tvingas anlita byrån på grund av en lagstadgad skyldighet. Det är kunden som känner ett behov och ska köpa det som den behöver.

Efterfrågan på revision

Många av de kunder som varit i kontakt med byrån ställer sig frågande till ett avskaffande av revisionsplikten och är skeptiska till om det i realiteten blir någon kostnadsminskning för företaget. Kunderna inser att de på något vis även i framtiden kommer att behöva sin revisor då denne är ett bollplank och en rådgivare. Vidare anser många av nuvarande kunder att revisorn tillför ett mervärde, förutom i ovanstående avseende, i form av ett intyg som kan uppvisas för kunder, leverantörer och banker. Dock medges att revisorer som nästintill uteslutande arbetar med kunder, vilka driver väldigt små företag, kanske har en annan bild och kommer uppleva en annan situation vid ett avskaffande, eftersom de företagen möjligtvis enbart ser revisionen som en stor kostnad.

Det bli vanligare att man väljer ut en viss del av verksamheten som man reviderar.

Helén Nilsson

Då revisionen går från en lagstadgad till en efterfrågestyrd revision, kan denna i större utsträckning vinklas mot vissa verksamhetsområden eller mot vissa mer betydelsefulla tillgångar. Man kan tänka sig att det blir en sådan utveckling, men det troliga är ändå att man genomför en lagenlig revision för att utåt sett kunna visa upp något som kan kallas revision. Mest troligt är att mer specialiserad revision blir vanligare och att man då tittar särskilt på vissa utvalda delar av verksamheten. Kanske kommer det bli vanligt med vinklade revisionsberättelser där vissa områden väljs ut för granskning.

Efterfrågan på nya tjänster

Byrån arbetar med så mycket mer än enbart revision och de har alltid erbjudit andra tjänster. Det handlar om att kontinuerligt uppfylla kundernas behov, att vara heltäckande i sitt utbud och att hela tiden försöka identifiera vad kunden efterfrågar i form av tjänster. Byrån har inga direkta planer på att erbjuda nya tjänster på grund av att revisionsplikten avskaffas. Många kunder kommer troligen inte att avstå från revision, men hade man inom byrån haft en annan uppfattning hade situationen varit en annan. Det är dock en självklarhet att se över läget mer per kund, hur ser de på det, hur förändras deras situation, hur kan de uppfylla deras behov? Detta handlar emellertid mer om att föra en dialog med kunderna. Redan i dag arbetar man med mer än revision, till exempel är rådgivning mycket viktigt. Rådgivningsdelen är väldigt väsentlig för de företag som kan komma att undantas från revisionsplikten och främst då för mindre bolag där ägaren ofta är ensam i sin ledningsroll. Relationen mellan revisorn och kunden är viktig och som revisor är du väldigt utbytbar.

I övrigt tror man att redovisningstjänster blir vanligare, många företag, bland annat byrån själv, bygger upp sådana avdelningar, men det rör sig då om en helt annan tjänst och är inte kopplat till ett eventuellt avskaffande av revisionsplikten.

Bankernas inverkan på efterfrågan på revision

Många kunder frågar sig hur de ska kunna gå till banken med något som inte är reviderat. Byrån träffar bankerna kontinuerligt och tror inte att dessa kommer att nöja sig med bokföring som inte varit föremål för revision. För bankerna kommer revisionen sannolikt även fortsättningsvis att vara lika viktig. I annat fall hade bankerna behövt kompensera sin ökade risk genom högre ränta eller något annat. Bankerna kommer även fortsättningsvis att kräva revision, eller i alla fall någon extern kvalitetsstämpel. Vill man ha krediter så får man som kund efterfråga revision av en byrå. Kanske kommer bankerna att starta upp egna revisionsavdelningar.

5.1.4 Jonzon Revision

Respondenter

Peter Jonzon är ägare till Jonzon Revision och godkänd revisor sedan 1986. Anette Andersson är anställd på företaget och godkänd revisor sedan 1995.

Byrån har sitt kontor i Malmö och har nio anställda. Jonzon Revision riktar sig främst till små och medelstora ägarledda företag. I stort sett alla av byråns kunder tillhör den grupp som eventuellt kommer att undantas från revisionsplikten.

Revisionspliktens eventuella avskaffande

Det anses positivt med en slopad revisionsplikt. Dock är det viktigt att koppla frågan om revisionsplikten till frågan om revisorns oberoende. I exempelvis Danmark kan revisorn både sköta redovisningen och revisionen och Sverige måste då få en liknande lösning, annars blir revisorerna bakbundna. Så som förslaget ser ut nu kommer detta inte att ske samtidigt. Löses detta ser man

dock inte några problem med att slopa plikten och revisionsbyrån kan då erbjuda kunderna ett helhetspaket. Visst finns det kunder som inte behöver en revisor, men då kommer man istället försöka att erbjuda en annan lösning. Många kunder frågar sig även vem som då ska kontrollera att det är rätt, då de ser revisionen som en kvalitetskontroll.

Efterfrågan på revision

Troligtvis kommer en viss osäkerhet råda om revisionsplikten slopas. Vissa företag kommer säkerligen att välja att lämna revisionsbyrån medan andra är mer trögrörliga. Många av kunderna som väljer att lämna byrån tros dock återvända då problematiska frågor uppstår.

Respondenterna är inte oroliga över revisionspliktens eventuella avskaffande, och anser att det blir ett roligare arbete när kunderna efterfrågar deras tjänster och inte känner sig tvingade att anlita dem. De anser att de redan har en god relation med sina kunder samt att de är serviceminded. Att man har en löpande kontakt med sina kunder under året är en grundförutsättning för en väl utförd revision och det är även viktigt för relationen. De byråer som inte varit lika aktiva med sina relationer till kunderna riskerar nog att mista många av dem. Småföretag behöver expertis, men de har inte råd att anställa en ekonomiansvarig, därför kommer de fortsätta att vända sig till byrån för hjälp och rådgivning. Byrån tycker att det går att prata om en påtvingad efterfrågan där man blir tvungen att ha en revisor om man vill ansöka om krediter eller sälja sitt företag.

Efterfrågan på nya tjänster

Det finns inga uttalade planer för att behålla byråns kunder och det finns inte heller några planer på att utöka tjänsteutbudet då byrån redan anser sig ha ett heltäckande utbud. Byrån tror inte att kunderna kommer att efterfråga tjänster som de inte har då de redan i dag erbjuder det mesta. Dock kan det bli mer översiktsgranskningar och intygsgranskningar men de kommer inte att förändra sin verksamhet och byrån planerar inte att gå in på nya affärsområden. De flesta små revisionsbyråer är redan breda i sitt utbud.

Tidigare fick revisionsbyråerna inte marknadsföra sig, men tillåtandet av detta har inneburit en successiv medvetandeförändring hos revisorerna. Detta har inneburit att det redan i dag känns naturligt att marknadsföra sina tjänster och konkurrera på marknaden. Med tiden kommer revisionsbyrån att bli bättre på att argumentera för varför man ska ha revision. De anser att de tidigare varit dåliga på att förtydliga vad revision är och innehåller, men tror att detta gäller revisorer överlag, i synnerhet när det handlar om att få kunderna att förstå skillnaden på vad en revisor respektive en redovisningskonsult gör. Nu kommer kunden att ställas inför ett val som denne tidigare aldrig ställts inför, och kan då själv välja vilka tjänster den vill köpa.

Bankernas inverkan på efterfrågan på revision

Det är troligt att bankerna kommer att kräva kvalitetskontroll i form av revision, i alla fall för större belopp vid kreditgivning. Det är även viktigt att väga in ansvarsfrågan, för är något fel kan du alltid stämma revisorn om det är reviderat. Saknas revision kan det tänkas att du får högre ränta och blir tvungen att ta ett större personligt ansvar. Bankerna säger ibland att de själva kan göra analysen, men underlaget måste vara korrekt. Bankerna kan exempelvis inte kontrollera lager och så vidare. Efter ett eventuellt slopande behöver man enligt lagen ingen revisor, men marknaden, däribland bankerna, kommer att säga att företagen behöver en revisor. Därför går det att säga att revisionen kommer att bli efterfrågad av marknaden, och inte utav kunden. Kunden kommer att kunna välja om den vill ha revision men andra aktörer som bank och kreditupplysningar kommer att påverka. Antagligen kommer det även att bildas A- och B-lag inom olika branscher, där de med revision kommer att rankas högre och få bättre villkor.

5.1.5 Sammanfattning av revisionsbyråerna

Alla fyra byråer ser positivt på revisionsplikts eventuella avskaffande. Byråerna anser att det känns bättre att arbeta med något som efterfrågas, än något som är ett tvång och ett måste. Dock är det enbart Jonzon Revision som tar upp frågan kring revisorns oberoende och ser detta som ett problem som behöver lösas.

KPMG och Jonzon Revision tror på en minskad efterfrågan av revision vid ett eventuellt avskaffande. Deloitte och PwC tror däremot inte att detta blir fallet. Alla revisionsbyråer lyfter fram kundrelationens betydelse, och att om denna är god kommer fler av kunderna att välja revision. Vissa kunder kommer antagligen att välja bort revision men majoriteten av dessa kommer nog att fortsätta köpa in tjänster från byråerna. Alla byråerna intygar även mer eller mindre att de har kunder i dag som inte skulle behöva revision. Överlag känner de fyra revisionsbyråerna sig säkra trots det eventuella avskaffandet.

Jonzon Revision har inga planer på att utöka tjänsteutbudet då de anser sig redan ha ett heltäckande utbud. Dessa tankar delar de även med Deloitte, PwC och KPMG. PwC menar att de arbetar med så mycket mer än revision, och att de alltid erbjuder andra tjänster än just enbart revision. PwC har trots detta planer på att satsa mer på redovisning då de tror att dessa tjänster kommer att bli vanligare i framtiden och KPMG planerar att utveckla en ny ekonomiavdelning. Dock menar dessa byråer att detta inte har något med slopandet att göra. Deloitte tänker inte satsa på redovisning och kommer även i fortsättningen att hålla sig till i huvudsak revision. Byråerna uppger att de inte känner sig hotade av det eventuella avskaffandet och därför inte satsar på nya tjänster.

Alla byråer tror att bankerna även i fortsättningen kommer att kräva någon form av revision från företag vid kreditgivning, och KPMG liknar revisionen vid en försäkring. Deloitte och PwC tror att bankerna kanske ser en affärsidé och utökar sitt utbud genom att erbjuda revisionstjänster till sina kunder. Om bankerna skulle acceptera krediter utan revision, tror Deloitte, PwC och Jonzon Revision, att den ökade risken säkerligen skulle kompenseras genom högre räntor och större personliga åtaganden från företagen. KPMG pratar om en bankefterfrågestyrd eller bankravstyrd revision och Jonzon Revision pratar om en revision som är efterfrågestyrd av marknaden. Jonzon Revision tror även att det kan bildas A- och B-företag i och med en slopad revisionsplikt.

5.2 Företag

5.2.1 Profundor AB

Respondent

Berth Eklundh är strategikonsult och ensamägare av Profundor AB. Företagets verksamhet består av managementkonsulting, rådgivning i strategiska frågor och marknadsföringsfrågor, riktade mot större bolag med komplexa organisationer, som exempelvis Ericsson. Profundor är ett enmansbolag med en omsättning på ungefär 2-3 miljoner kronor per år. Företaget har inga lån och är inte beroende av banker för att finansiera sin verksamhet.

Företagets externa inköp av ekonomitjänster

Respondenten sköter personligen den dagliga ekonomin i företaget samtidigt som företaget köper in redovisningstjänster och revision, då den senare är ett lagtvång för aktiebolag. Vidare anser respondenten att eftersom verksamheten inte är komplex i avseende på den ekonomiska delen, utan kan kategoriseras som väldigt enkel, är den ett typexempel på då revision inte behövs. Tjänster såsom rådgivning om lagregler, redovisningsdetaljer samt övriga frågor gällande bolagets ekonomi fås från redovisningsbyrån, med vilken en nära relation finns.

Revisorn

Respondenten anger att han helt saknar kontakt med den revisor han haft de senaste tre åren och att relationen mellan dem är obefintlig. Rådande situation har sin grund i att den redovisningskonsult som i dag anlitas tidigare var revisor åt företaget. Respondenten har sedan dess bibehållit en mycket god relation med denne, och får fortfarande råd och hjälp på samma sätt som när konsulten anlätades som revisor. Därför har kontakten med nuvarande revisor blivit onödig. Dock valdes revisorn som företaget har för närvarande på rekommendation av redovisningskonsulten. Kostnaden som företaget i dag har för revision står enligt respondenten inte i proportion till vad man får ut av revisionen. I den tidigare situationen, när rådgivning ingick i revisionen, fanns det ett värde, men då en sådan tjänst i dag inhämtas från redovisningskonsulten upplevs revisionen enbart som onödig trots att kostnadsfrågan i sig upplevs ganska liten för respondenten i förhållande till dennes omsättning. Eftersom företagets kostnad idag för revision är densamma som förut känner sig respondenten lurad då det som sagt tidigare ingick rådgivning i priset för tjänsten.

Jag ska inte betala för något som inte ger mig något. Hade jag fått ut mycket av revisionen hade jag utan tvekan betalat 30 000 kr för det men hur mycket pengar man än har så tycker man inte om att känna sig lurad.

Berth Eklundh

De tjänster som redovisningskonsulten bidrar med (vilket denne även gjorde som revisor) uppfattas däremot som så värdefulla att företaget utan tvekan hade betalt dubbelt så mycket för dessa om detta skulle begäras.

Revisionsplikten

Vid ett eventuellt slopande av revisionsplikten kommer respondenten inte längre att köpa in revision, men anser sig vara angelägen om att se till så att de processer som tidigare ledde fram till godkänd revision bibehålls. Vidare anser respondenten att alla bolag behöver en oberoende part med viss integritet som kan säga ifrån mot företagaren. Dock behöver dessa konsultationer organiseras på ett annat sätt än dagens lagstyrda, och det blir upp till revisionsbyråerna att övertyga sina kunder om att de behövs. Risken för revisionsbyråerna är att det blir en nedgång i efterfrågan till en början, men många bolag inser troligen vid ett senare skede att rådgivning i någon form är positivt för företaget och efterfrågar då dessa tjänster på nytt. Revisionsbyråerna behöver förändras och bättre beskriva värdet av tjänsterna för sina kunder, en ömsesidig anpassning på marknaden är troligtvis att vänta.

Andra intressenters inverkan på företagets efterfrågan på revision.

Skatteverkets eventuella planer på att företag i deklarationen skall ange huruvida revisor anlitas eller inte, enligt dansk modell, är inte något som avskräcker respondenten från att slopa revisionen vid ett avskaffande. En kostnad på 20 000 kr per år för att Skatteverket inte ska undersöka företaget närmare är en relativt stor summa, och då respondenten tycker sig ha redovisningen i god ordning är den anledningen inte aktuell för att införskaffa revision. Vidare ställer sig respondenten frågande till effekten av ett sådant förslag, och menar på att Skatteverket lika gärna borde undersöka de företag som faktiskt väljer att genomföra revision trots att deras storlek och komplexitet i sig inte kräver detta. Det kan nämligen väntas att de som ”ligger på gränsen” i sin redovisning vill ha revisorns ”godkännande” av sina åtgärder, men bara för att revisorn godtar något behöver det ju inte vara korrekt.

5.2.2 Adsensus AB

Respondent

Henrik Öhlin är grundare och styrelseordförande, tillika operativt ansvarig för Lundakontoret på Adsensus AB. Verksamheten består av konsulttjänster inom kundstrategier. Företaget har cirka 20 anställda och är egenfinansierat utan inblandning av banker eller dylikt.

Företagets externa inköp av ekonomitjänster

Företagets inköp av externa ekonomitjänster består av redovisning och revision. Valet av revisionsbyrå härrör från den andre grundarens personliga relation med en person inom byråns organisation. Man har kontakt med redovisningsbyrån varje vecka och därifrån får företaget sin information gällande nyttillkomna lagar och regler.

Revisorn

Kontakten med revisorn är mycket sparsam och det förekommer inga muntliga konversationer eller möten, varken per telefon eller personligen, förutom då revisorn undertecknar den reviderade årsredovisningen inför årsstämman. Respondenten tycker inte att kostnaden står i proportion till vad man får ut av revisionen. Han menar att det endast handlar om ett undertecknande av en redan förberedd redovisning och därför kostar det företaget en, i detta avseende, relativt stor summa. Avsaknaden av lager, maskiner samt större inventarier och det faktum att den ekonomiska aspekten av bolaget är enkel gör att respondenten anser att redovisningen är tämligen enkel och att revisionen därför inte är nödvändig. Respondenten menar istället att man gärna hade köpt samtliga tjänster av redovisningskonsulten, vars tjänster anses behövliga.

Revisionsplikten

Respondenten ställer sig mycket negativ till revisionsplikten, samt andra liknande tvingande regler. Det anses att företag överlag bör få besluta själva vilken väg de vill ta. Vid ett eventuellt avskaffande av revisionsplikten kommer företaget inte att fortsätta köpa in revision eftersom respondenten anser att han personligen tillsammans med den befintliga redovisningskonsulten klarar av att sköta bolagets ekonomi. Anledningen till att många andra företag även fortsättningsvis kommer att kvarhålla sin revisor efter att det blivit en efterfrågestyrd marknad, vid ett eventuellt avskaffande, anser respondenten vara en konservativ inställning mot förändring, samt en avsaknad av ekonomisk kompetens inom bolagen.

Andra intressenters inverkan på företagets efterfrågan på revision.

Banker och revisionsbolag sitter på en alldeles för stor makt i dag. Detta genom höga utträdesbarriärer i form av en svår och dyr process, vilket gör ett byte svårare att genomföra och vars kostnad inte står i relation till det arbete som faktiskt krävs. Då redovisning erbjuder en relativt omfattande möjlighet till kreativitet, vilken kan förändra företagets nyckeltal avsevärt, anser respondenten att bankernas krav på revision är orimligt. Bankernas nuvarande värderingssystem är alltför stelbenta och eftersom den reviderade bokföringen egentligen inte används som underlag vid kreditgivning, p g a ovannämnda möjlighet till kreativitet, saknas det en motiverad anledning för fortsatt krav på revision vid utlåning.

5.2.3 Bergholm Marketing AB

Respondent

Malin Bergholm är civilekonom och art director. Hon är ägare av Bergholm Marketing AB, som arbetar med business to businessmarknadsföring mot lifescience- och bioteknikföretag. Det är numera ett enmansbolag men hade tidigare, för nio år sedan, även anställda. Omsättningen är ca 1,6 miljoner kronor per år.

Företagets externa inköp av ekonomitjänster

Företaget köper i dag in både redovisningstjänster samt den lagstadgade revisionen. Respondenten anser sig inte vara i behov av skatterådgivning eller liknande, och den rådgivning som inhämtas sköts primärt av redovisningskonsulten som tidigare var revisor åt bolaget men avsåg sig detta uppdrag för två år sedan. Redovisningskonsulten ger råd om prissättning, anställningar o s v, samt analyserar företagets utveckling och visar ett stort intresse för företaget.

Revisorn

Revisorn som nu anlitas har bolaget kontakt med en gång om året, i samband med revisionen. Respondenten känner inte direkt att revisorns arbete är så viktigt, utan anser att det är redovisningskonsulten som gör ett betydelsefullt arbete. Revisorn ger i dag inga råd, men tidigare, då nuvarande redovisningskonsult var revisor, hade denne en liknande rådgivande roll som i dag vilket gav ett större värde för revisionskostnaden. Vidare tycker sig inte respondenten ha någon större uppfattning om vilket utbud av tjänster som revisionsbyråerna erbjuder. Dock förknippar hon byråerna till stor del med skatterådgivning samt inhyrning som ekonomiavdelning åt mindre bolag.

Revisionsplikten

Respondenten tror att det skulle kunna bli rörigt om det inte finns någon som kontrollerar redovisningen överhuvudtaget, men anser samtidigt att plikten känns onödig. Man borde kunna lägga så pass mycket ansvar på egenföretagare att de sköter det utan en lagstadgad plikt. Respondenten anser att det för egen del är positivt om plikten tas bort och företaget kommer att slopa revisionen om det eventuella avskaffandet går igenom. Detta eftersom man litar på att redovisningskonsulten ser till att allt är i ordning med avseende på bokföringen.

Vid ett eventuellt slopande tror respondenten att de större bolagen kommer att vilja ha kvar revision och hon uppfattar vidare att större kunder ser en säkerhet i att revision finns som ett utomstående godkännande av verksamheten. Hon tror även att många mindre bolag även fortsättningsvis kvarhåller revisionen eftersom man vill ha säkerheten som medföljer tjänsten. Framför allt i de fall då man gjort något på gränsen för det tillåtna gällande redovisningen.

Andra intressenters inverkan på företagets efterfrågan på revision.

Förtroendet för redovisningskonsultens arbete innebär att respondenten känner en säkerhet inför en förmodad hårdare kontroll från Skatteverket, och anser inte att eventuella kommande deklarationsregler motiverar revision. Tidigare bankkrediter för bolaget har gett en uppfattning om att bankerna är mycket hårda i utgivandet av dessa, och att reviderad bokföring undersöks noggrant innan krediter ges ut. Det anses att den viktigaste faktorn för utlåning utgörs av goda kontakter med banken, och att det därför är enklare för ett företag med en relativt nära relation till banken, vilket fanns i Bergholms fall, att få kreditansökan godkänd.

5.2.4 Sammanfattning av företag

Alla tre företagen framhåller att deras relation är bättre med redovisningsbyrån eller redovisningskonsulten, än med revisionsbyrån. Det är från redovisningskonsulten som de får råd, tips och nyheter på skatteområdet. De anser inte heller att revisionskostnaden står i proportion till det som de får ut av den. Vid ett slopande av revisionsplikten kommer ingen av respondenterna att ha kvar sin revisor.

Profundor anser att alla företag behöver en granskande oberoende part, men att denna kan vara en konsult eller redovisningsbyrå istället. Bergholm Marketing är inne på samma linje när man lyfter fram att det nog skulle bli rörigt om det inte fanns någon som kontrollerade redovisningen överhuvudtaget.

Efter ett eventuellt avskaffande tror Adsensus att många företag kommer ha kvar sin revisor då de har en konservativ inställning mot förändringar samt en avsaknad av ekonomisk kompetens inom företaget. Profundor antar att det kommer bli en nedgång i efterfrågan på revision till en början, men att många bolag senare inser att rådgivning i någon form är positivt för företaget och då efterfrågar tjänsterna på nytt.

Varken Bergholm Marketing eller Profundor känner sig skrämda av Skatteverkets eventuella planer på en ”hårdare” deklARATION och kontroll. Adsensus anser att bankerna och revisionsbyråerna sitter

på alldeles för stor makt i dag och att det krävs en förändring inom detta område. Bergholm Marketing har en uppfattning om, från egna erfarenheter, att bankerna är hårda vid kreditgivning, men att en god relation till banken kan göra det lättare att få lån.

5.3 Företagarorganisationer

5.3.1 FöretagarFörbundet

Respondent

Camilla Littorin är förbundssekreterare i FöretagarFörbundet. Organisationens syfte är att göra det enklare att starta, driva, äga och utveckla företag i Sverige. FöretagarFörbundet har ungefär 35 000 medlemmar runt om i landet, men saknar regionala eller lokala avdelningar. Förbundets fem anställda återfinns i Stockholm och Ängelholm.

Medlemmarna och revisionsplikten

Respondenten anger att nästintill alla medlemmar i FöretagarFörbundet kommer att omfattas av ett eventuellt avskaffande av revisionsplikten. Detta då endast ett fåtal procent av medlemmarna är bolag av större karaktär. Vidare framkommer det att de flesta av företagen känner till det eventuella avskaffandet. Detta beror främst på att revision innebär en stor kostnad för ett litet företag, och när en förändring som kan vara till företagets fördel, genom minskade kostnader, presenteras är det naturligt att de inhämtar information kring detta. Företagarförbundet anser att det är sunt att revisorerna, efter ett eventuellt avskaffande, på ett tydligare sätt konkurrensutsätts.

Efterfrågan på revision

Det är många företag som har en väldigt god relation med sin revisor och upplever att det är tack vare revisorn som man har koll på bolagets ekonomi och lönsamhet. En stor del av medlemmarna har alltså ett behov av sin revisor och denne är, och kommer även fortsättningsvis att vara, en rådgivare och ett bollplank för många av företagen. Respondenten anger dock att så inte alltid är fallet och att många av medlemmarna istället endast upplever revisionen som en kostnad utan något mervärde. En spridd uppfattning bland företagen är att revisionen är onödigt dyr i jämförelse med vad de får ut av den.

Många småföretagare vittnar om att de i stort sett aldrig träffat sin revisor, men betalar 30 000 kr per år bara för att han ska titta på siffrorna.

Camilla Littorin

Många av småföretagen förväntas ändå fortsättningsvis köpa in revision, men prissättningen förändras som en följd av ett eventuellt avskaffande. Den företagare som har lite ekonomisk utbildning bakom sig kommer troligtvis inte vara lika benägen att köpa in revision som tidigare. Antagligen kommer även prissättningen i förhållande till den rådgivning man erhåller att bli bättre tack vare en ökad konkurrens mellan byråerna.

Efterfrågan på externa ekonomitjänster

Respondenten tror inte att medlemmarna kommer att efterfråga mer externa ekonomitjänster eftersom många redan i dag köper in tjänster för att kunna fokusera på sin kärnverksamhet. Däremot kommer troligtvis de revisionsbyråer som är duktiga, och som tillhandahåller ett utbud av specifika tjänster som olika kunder efterfrågar, att öka sin försäljning. Vidare tror respondenten att det kommer att bli en ökad konkurrens mellan revisionsbyråer och redovisningsföretag eftersom många mindre företag anser att det är onödigt att betala för båda tjänsterna. Detta eftersom det redan i dag ofta är redovisningsbyråerna som innehar den rådgivande rollen åt de mindre bolagen.

Bankernas inverkan på efterfrågan på revision

Troligen kommer bankerna fortsätta att kräva revision, men i de fall då en nära relation finns mellan företagare och bank kommer det möjligtvis inte vara ett direkt krav längre. Framst är det en noggrann bokföring som krävs och i de fall då banken litar på företagets redovisningsbyrå bör inte revision krävas i samma utsträckning. En förenklad form av revision ses också som en möjlighet.

5.3.2 Företagarna

Respondenten

Thomas Mattsson är analytiker på Företagarna. Företagarna är en ideell organisation med omkring 70 000 medlemmar. Organisationen har både lokala och regionala avdelningar och arbetar mycket mot kommuner och regioner. Företagarnas grundidé är att göra det lättare att starta, driva och utveckla företag i Sverige och man riktar sig främst mot ägarledda företag. All verksamhet och opinionsbildning baseras på medlemmarnas åsikter, vilka inhämtas på både nationell och regional nivå ett flertal gånger under året.

Medlemmarna och revisionsplikten

Ungefär 70 procent av Företagarnas medlemmar kommer att omfattas av det eventuella slopandet. Respondenten tror att de flesta av medlemmarna känner till det eventuella avskaffandet, eller åtminstone känner till att någon sorts förändring är på gång. Eftersom ställtiderna är förhållandevis korta i små bolag och företagarna är engagerade i sin verksamhet, bryr de sig inte så mycket innan avskaffandet blir ett faktum. Företagarna har en positiv inställning till revisionspliktens avskaffande och menar att för mindre bolag som bedriver en enkel verksamhet, och som anser sig ha den ekonomiska kompetensen inom företaget, finns det ingen anledning att ha revision. Det kostar mycket pengar, det är onödigt mycket regler och det snedvrider konkurrensen mot andra mindre bolag i Europa. Staten borde därför inte lägga sig i hur man driver sitt bolag i denna fråga.

Efterfrågan på revision

Respondenten tror att företagarorganisationen delvis kan påverka huruvida företag även fortsättningsvis kommer att köpa in revisionstjänster genom sina rekommendationer och råd utifrån hur företagets verksamhet ser ut. Ett mindre bolag som saknar komplexitet i verksamheten, exempelvis en konsult som skickar ett fåtal fakturor per år, ska inte behöva ha en revisor. Vid en mer komplex situation, med mycket daglig kontanthantering och många verifikationer, är det däremot väldigt bra med en revisor som håller koll. I de fall där företagen haft samma revisor i 20 år är de troligt att dessa är mer benägna att kvarhålla den befintliga relationen. Den stora förändringen kommer nog ses bland nya företag, de som är förändringsbenägna samt de som har dålig lönsamhet, då dessa möjligtvis kommer att välja bort revisionen.

Efterfrågan på externa ekonomitjänster

I dagsläget har revisorerna en maktposition i och med lagen. Ett avskaffande skulle leda till mer konkurrens, fler tjänster, kreativa lösningar och troligtvis prissänkningar, vilket skulle gagna företagen. Sättet som är vanligt i dag, där företagen skickar in sin redovisning till revisorn, som sedan kontrollerar siffrorna under någon timme, skriver revisionsberättelse och sedan tar ut sin avgift, kommer antagligen att försvinna. Tjänsten kommer att erbjudas men det kommer att bli mer prispressat och mer kundanpassat eftersom man troligtvis endast kommer att efterfråga vissa tjänster. Det kommer nog att utvecklas tjänstepaket ganska fort på marknaden, samtidigt som vissa aktörer kommer att försöka etablera sig genom att pressa priserna. Dock kommer en stabilisering av marknaden att infalla efter ett tag.

Bankernas inverkan på efterfrågan på revision

Respondenten tror inte att bankerna kommer att kunna kräva revision av alla företag utan främst av de större bolagen. Konkurrensen kommer att tvinga bankerna till förändring, och med flera mindre, relativt nytillkomna aktörer som agerar aggressivt på marknaden, kommer antagligen inte det

gällande systemet med krav på revision att kunna upprätthållas.

5.3.3 Sammanfattning av företagarorganisationer

Nästan samtliga av FöretagarFörbundets medlemmar kommer att beröras av revisionsplikten avskaffande. Företagarna uppger att ca 70 procent av deras medlemmar berörs och de bedömer att de flesta av deras medlemmar är insatta i det eventuella slopanDET. Båda organisationerna anser att det är sunt med ett avskaffande av revisionsplikten. Det kan bland annat leda till en ökad konkurrens inom redovisnings- och revisionsbranschen, vilket kan pressa priserna.

FöretagarFörbundet menar att många av deras medlemmar har en god relation med, och nytta av, sin revisor då denne agerar som rådgivare och bollplank. Dock anser även många medlemmar att revisorerna enbart är något som kostar pengar och inte ger något värde. De tror att många av medlemmarna kommer att fortsätta köpa in revision, men till ett annat pris. Företagarna tror att de som organisation kan påverka sina medlemmar i huruvida de ska köpa in rådgivning eller inte, då de olika företagen har olika behov men inte full klarhet i hur dessa egentligen ser ut samt vilka alternativ som finns. Företagarna lyfter, precis som FöretagarFörbundet, fram betydelsen av relationen till revisorn och tror att de som haft sin revisor i 20 år säkerligen även i fortsättningen kommer att ha kvar denne.

FöretagarFörbundet tror inte att medlemmarna kommer att efterfråga mer externa ekonomitjänster, eftersom många redan i dag använder sig av detta för att kunna fokusera på kärnverksamheten. Företagarna tror att revision kommer att finnas kvar som tjänst, men att priserna kommer att pressas eftersom det kommer att finnas en möjlighet för kunden att enbart efterfråga vissa specifika tjänster. Möjligtvis kommer det att utvecklas tjänstepaket.

Att bankerna även fortsättningsvis kommer att kräva revision tror FöretagarFörbundet. Dock tror de att vid en nära relation mellan bank och kund blir revisionen möjligtvis inte ett direkt krav. Företagarna tror inte att bankerna kommer kunna kräva revision av alla företag utan främst av de större bolagen.

Sammantaget går det att konstatera att den största fördelen med ett eventuellt avskaffande, enligt både Företagarna och FöretagarFörbundet, är att det kan leda till högre konkurrens mellan redovisnings- och revisionsbyråer samt pressade priser på tjänster. Detta är nämligen något som gynnar företagen.

5.4 Banker

5.4.1 Handelsbanken

Respondent

Erik Bredberg är kontorschef på Malmö citykontoret. Malmö city handhar en stor del av bankens företagskrediter i Malmöregionen. Handelsbanken är en av de fyra storbankerna i Sverige med traditionell bankverksamhet.

Revisionsplikten eventuella avskaffande

Handelsbanken ser gärna att revisionsplikten är kvar. Revisionen är viktig som kvalitetskontroll av de siffror som banken får in av sina kunder.

Kreditprövningen

Kunden får alltid redogöra för vad denne ska använda krediten till och vilka säkerheter som kan ställas. I grunden är det samma process för alla typer av kunder, men till viss del skiljer den sig åt beroende på vilket förhållande banken har till kunden och vilken utvecklingsfas denne befinner sig i.

Banken tar in bokslut från befintliga företag, såväl nuvarande som nya kunder, och affärsplan samt likviditetsbudget från alla företag. Oreviderade bokslut sätter man inte mycket tilltro till under kreditprövningsprocessen. När bokslut finns kollar man alltid en mängd nyckeltal. Soliditeten är då alltid viktig, liksom räntabiliteten.

Vid nystartade bolag är det av naturliga skäl så att ägaren är viktig, mycket handlar om dennes kapacitet, men givetvis tittar man även på vilka säkerheter som kan ställas. Vid nystart handlar det dessutom mycket om riskkapital, något som banken inte sysslar med.

Befintliga kunder har man en relation till och ett förtroende för, man känner kunden och vet vad denne går för. Naturligtvis innebär detta att det är lättare att bedöma en kund som man arbetat med sedan länge. Kreditgivning handlar nämligen alltid ytterst om förtroende.

Oavsett kund så har intrycket av denne mycket stor betydelse. I branschen pratar man om ”business to business”, men egentligen är det ”people to people” det handlar om. Handelsbanken använder ingen typ av scoring där man skickar in siffrorna i datorn och sen får ett ja eller nej. ”Det är känslor och analys om vartannat.”

Efter revisionspliktens eventuella avskaffande

Banken har inte tagit ställning till hur man ska agera om revisionsplikten avskaffas, men man måste givetvis anpassa sig till den nya verkligheten. Det är dock självklart att man kommer att kräva någon form av extern kvalitetsstämpel på bokslutet. Banken kommer inte att utöka sin egen verksamhet och själv granska bokslut och verifikationer. Omfattningen av granskningen kan emellertid möjligen skifta beroende på hur osäkra siffrorna framstår. En långvarig kund som aldrig gjort banken besviken kanske slinker igenom utan omfattande kontroll.

Man har svårt att se att den externa kontrollen kan ske på annat sätt än genom revisor, men det måste inte nödvändigtvis vara i form av en lagstyrd revision. Respondenten tror att revisionsbolagen känner att de måste utveckla lösningar på detta, då revisionens största betydelse egentligen är vid kreditansökningar av olika slag.

Banken har inte diskuterat avskaffandet med sina kunder, då inget är beslutat än, men man tror att många företagare själva kommer att vilja ta hjälp av revisorerna för att slippa pappersarbete. De större bolagen kommer till allra största delen att behålla revision. I en situation där ett mindre företag inte har reviderat sina bokslut de senaste åren kommer banken troligen endast att intressera sig för att det senaste, eller de två senaste åren, genomgår revision. Det blir upp till revisorn om denne måste gå längre tillbaka för att säkra siffrornas korrekthet.

Tror vi inte att du har förmåga att betala tillbaka dina krediter får du inga även om du så har kungen som borgensman.

Erik Bredberg

Respondenten tror inte på möjligheten att ersätta revisionen med en ökad användning av säkerheter såsom factoring, leasing och borgensåtaganden. Dels använder man redan alla dessa tjänster, t ex är det standard att ha borgensmän när man ger krediter till mindre bolag, dels utgår man alltid från kundens betalningsförmåga. Tror banken inte att kunden kan betala sina krediter spelar det ingen

roll vilka säkerheter som ställs, något lån får denne inte.

Respondenten har svårt att se att banken skulle ta en högre risk vid motsvarande kreditvolym efter ett avskaffande av revisionsplikten än i dag. På något sätt kommer man alltid att tillgodose det informationsbehov man har.

Begreppet bankefterfrågestyrd revision tycker respondenten väl beskriver den situation som troligtvis kommer att uppstå efter ett avskaffande av revisionsplikten.

5.4.2 Färs & Frosta Sparbank

Respondent

Thomas Åkesson är stf kreditchef på Färs & Frosta Sparbank i Lund. Färs & Frosta Sparbank är en lokal sparbank som bedriver verksamhet i mellersta Skåne. De företag man vänder sig till är som regel mindre, och i stort sett samtliga kommer att omfattas av det föreslagna undantaget från revisionsplikten.

Revisionspliktens eventuella avskaffande

Banken tycker att systemet fungerar bra i dag och är inte så positiva till en förväntad förändring. Inställningen beror dock mycket på vilka gränsvärden som väljs för undantaget. Man uppfattar det som att revisorn ofta är kundernas viktigaste partner, därför tror och hoppas man att många företag kommer att behålla den kontakten även i framtiden.

Kreditprovningen

Oavsett om det rör sig om nya eller befintliga kunder, och oavsett om företaget är nyetablerat eller inte, arbetar banken med ett riskklassificeringssystem där risken för fallissemang poängsätts. Skalan löper mellan ett och fjorton, där fjorton är bästa tänkbara resultat. Får bolaget fem eller lägre avstår banken normalt från kreditgivning. Poängsättningen bygger på en sammanvägning av bolagets betalningshistorik, både internt och externt, och nyckeltal. Framförallt konsolideringsgrad, räntetäckningsgrad och något likviditetsmått är viktiga bland nyckeltalen, dessutom tittar man alltid på något mer branschspecifikt tal. Ett nystartat bolag får automatiskt en sexa i systemet, där saknas ju nyckeltal och betalningshistorik. Denna del av analysen bygger på bokslutet och de siffror som finns att räkna på.

Dessutom försöker man också göra en provning av bolagets verksamhet, en analys som kan sägas vara mer subjektiv. Det är alltid enklare att analysera en befintlig kund, där man känner ledningen och ägarna, vilka ofta är samma personer. Deras förmåga att skapa nätverk och hantera kriser är mycket betydelsefull. Den systemstödda poängen och den personliga analysen kokas sedan ihop och utmynnar i en tillstyrkan eller avstyrkan.

När det gäller nya kunder saknas den personliga erfarenheten av ledning och ägare. Banken försöker då kompensera detta genom att hitta folk i sitt nätverk som haft med bolaget att göra för att få information den vägen. Detta är viktigt då nyckelpersonernas egenskaper uppfattas som en av de viktigaste faktorerna vid kreditprovningen. Vid nystartade bolag är bedömningen väldigt svår. Tror banken på idén och personen bakom försöker man därför alltid se till att säkerställa sig genom pantbrev och liknande säkerheter.

Respondenten menar att en reviderad årsredovisning är viktig vid kreditbedömningen, det är ju den som analysen baseras på. Det är viktigt att veta vem revisorn är och att man litar på denne. Banken gör inte nyckeltalsanalyser på icke-reviderade eller åtminstone granskade räkenskaper. Resultat- och balansrapporter är företagets interna material och beroende på verksamhet kan de ge väldigt felaktiga signaler. Generellt sett krävs det därför att en revisor godkänt siffrorna. Det ses gärna att kunderna väljer någon av de stora revisionsbyråerna, då dessa har kompetens även inom andra

områden, såsom skatterådgivning. Banken försöker regelbundet ha kontakt med revisionsbyråerna på de orter där man är etablerade.

Efter revisionsplikten eventuella avskaffande

Banken kommer även efter ett avskaffande av revisionsplikten att kräva någon form av kontrollerade räkenskaper. I analysen behöver man en oberoende part som intygar att siffrorna är korrekta. Revisorerna har egna idéer om hur ett sådant intyg kan se ut i framtiden, men på sistone har det varit ganska tyst i frågan. I dagsläget är det inte aktuellt med någon intern granskning av räkenskaperna på banken, men hittar man absolut ingen form för samarbete med revisorerna skulle man tvingas till detta, siffrorna som analyseras måste nämligen vara säkrade. Respondenten är osäker på om redovisningskonsulter skulle kunna ersätta revisorerna när det gäller att garantera siffrorna, men det viktigaste är att banken känner förtroende för personen och att denne kan hålla tillräcklig distans till kunden. De stora revisionsbyråerna kommer emellertid även fortsättningsvis att behålla ett starkt förtroende på detta område.

När det gäller de allra minsta företagen, en- till tvåmansbolag, har banken redan i dag gått ifrån sifferanalysen då det varierar så mycket från år till år. Man tittar istället på betalningshistoriken internt och externt, vilket utmynnar i en poäng från ett till fjorton. Denna vägs sedan ihop med kundens personlighet och de säkerheter som kan ställas. Respondentens uppfattning är att detta system fungerar bra.

Banken arbetar redan i dag, framförallt sedan reglerna för företagsinteckningar ändrades 2004, mycket med fakturakrediter och avbetalningskrediter. Användningen av dessa säkerheter har sedan dess ökat kraftigt. Som regel står ägarna i dag dessutom som borgensmän för bolagens krediter. Respondenten kan dock tänka sig att säkerheter som dessa kan få ännu större betydelse om revisionsplikten avskaffas. Accepterar man oreviderade siffror så får företagaren helt enkelt stå för mer av risken.

Respondenten kan inte se att bankerna kommer att acceptera en högre risk än i dag vid samma kreditvolym. Skulle företagen, vilket man inte tror, släppa sina revisorer kommer man att kompensera sig på andra sätt, t ex genom fakturakrediter och personliga säkerheter.

5.4.3 Sammanfattning av bankerna

Båda respondenterna uppfattar den reviderade årsredovisningen som mycket viktig för deras verksamhet. Följdriktigt ställer de sig därför tveksamma till ett avskaffande av revisionsplikten. Bankerna använder sig av siffrorna i årsredovisningen som underlag för sina analyser av företagets finansiella ställning när de prövar om krediter ska beviljas. Även om denna analys inte utgör hela kreditprövningen så är den en viktig del, skulle de siffror som utgör underlaget vara felaktiga kommer bankernas riskbedömningar också att bli felaktiga. Båda respondenterna betonar det personliga förtroendet för, och de personliga egenskaperna hos, ledning och ägare. Är detta högt nog öppnar åtminstone Handelsbanken för att "sifferkontrollen" till viss del kan få en mindre betydelse, men då rör det sig om bolag som varit långvariga kunder.

De säkerheter som kan tänkas omfördela risken till bankens fördel används redan i hög grad av bankerna. Det är därför svårt att se en utveckling där en ökad användning av sådana säkerheter som borgensmän, fakturakrediter och avbetalningskrediter i någon större grad skulle kunna ersätta den reviderade årsredovisningen som trygghet för bankerna. Handelsbanken är också väldigt tydlig med att säkerheter inte spelar någon roll om man inte tror att kunden har återbetalningsförmåga. Dock öppnar Färs & Frosta i viss utsträckning för en sådan möjlighet, det faktum att de inte längre analyserar årsredovisningarna för de allra minsta företagen är också en indikation på att det finns vissa möjligheter i denna riktning.

Sammantaget är intrycket att bankerna även fortsättningsvis kommer att kräva en oberoende granskning av de allra flesta kundernas årsredovisningar. Undantagen skulle kunna utgöras av de allra minsta bolagen, där betalningshistorik kan vara tillräckligt, samt långvariga kunder som man har mycket stort förtroende för. Att den oberoende granskningen nödvändigtvis måste ske i form av en lagstyrd revision är emellertid inte säkert, mycket tycks hänga på huruvida revisionsbyråerna utvecklar alternativ som kan accepteras av bankerna.

5.5 Sammanställning av empirin

	Mindre företags efterfrågan på externa ekonomitjänster förutom lagstadgad revision	Inställningen till revisionspliktens eventuella avskaffande	Bankernas krav på revision vid kreditgivning	Mindre bolags behov av revision efter ett eventuellt avskaffande	Hur kommer efterfrågan att förändras vid ett eventuellt avskaffande av revisionsplikten
Företag					
Profunder AB	Redovisning och rådgivning.	Positiv.	x	Saknar behov då rådgivning ges av redovisningskonsult.	Minskning i början men företag kommer att återvända då rådgivning behövs.
Adsensus AB	Redovisning och rådgivning.	Positiv.	Orimliga krav på revision eftersom den ändå inte används.	Saknar behov då rådgivning ges av redovisningskonsult.	Anledningen till att behålla revisor för andra företag är avsaknad av egen kompetens.
Begholm Marketing AB	Redovisning och rådgivning.	Positiv.	Hårda krav men goda kontakter med bank förenklar.	Saknar behov då rådgivning ges av redovisningskonsult.	Framför allt större bolag kommer att ha kvar revision.
Företagarorg.					
Företagarna	Olika för varje företag men rådgivning är ofta behövligt om egen kompetens saknas.	Positiv.	Konkurrensen kommer att tvinga bankerna till förändring.	Vid låg komplexitet i bolaget behövs det ej.	Ökad konkurrens leder till prissänkningar. Nya företag mindre benägna till revision.
FöretagaFörbundet	De tjänster som behövs för att kunna fokusera på kärnverksamhet.	Positiv.	Fortsatt krav på revision men vid god relation undantag.	I företag där viss ekonomisk kompetens finns är behovet mindre.	Många förväntas ha kvar revision men prissättningen kommer att förändras.
Revisionsbyråer					
KPMG	Många är i behov av råd.	Positiv.	Osäkra på bankernas vilja. Troligtvis nån form av revision.	Många saknar kanske behov av revision men behöver rådgivning.	Initialt förväntas efterfrågan minska något.
Pw C	Tjänster som täcker upp kundernas behov.	Positiv.	Revisionen fortsätter att vara lika viktig.	Troligt att mer specialiserad revision bli vanligare.	Många kunder kommer troligen inte avstå från revision.
Deloitte	X	Positiv.	Ingen säkerhet i att bankerna i framtiden kommer att kräva revision.	Lättare att avsäga sig revision om bolag även anlitar redovisningsbyrå.	Inget dramatiskt avhopp bland kunderna.
Jonzon Revision	Expertishjälp exempelvis rådgivning.	Positiv, bör kopplas till frågan om revisorns oberoende.	Troligt att bankerna kommer att kräva revision, iaf vid större belopp.	Det finns kunder som inte behöver revision men rådgivning behövs.	Vissa företag kommer säkerligen att välja att lämna revisionsbyrån medan andra är mer trögrörliga.
Banker					
Handelsbanken	x	Negativ.	Någon form av extern kvalitetsstämpel på bokslutet behövs.	x	x
Färs & Frosta	x	Negativ.	Oberoende kontrollerade räkenskaper kommer att behövs.	Anser att revisorn är företagets kanske viktigaste partner och behövs därför.	Tror och hoppas att många företag kommer att behålla kontakten med revisorn.

6. Analys

I detta kapitel presenteras vår analys av de genomförda intervjuerna i förhållande till den teori som vi tidigare beskrivit. Vi kopplar ihop detta med vårt syfte och vår problemformulering och försöker resonera oss fram till ett antal ståndpunkter.

6.1 Inledning

Nedan följer till att börja med en analys av maktförhållandena mellan bolaget och de intressenter som kan tänkas ha ett intresse av att bolaget låter revidera sin årsredovisning, med användande av de teorier som presenterats. Först används intressentteorin för att identifiera de för ämnet viktiga intressenterna samt vad deras intresse grundar sig på och består av. Därefter analyseras intressenternas styrka gentemot företaget och vilka möjligheter de, enligt resursberoendeteorin, har att styra företagets verksamhet i önskad riktning. Slutligen prövas företagets behov av att legitimera sig gentemot de olika intressenterna, vilket även detta visar vilka möjligheter de olika intressenterna har att påverka företagets beslut om revision, i enlighet med legitimitetsteorin. I nästa avsnitt sammanförs sedan intressenternas, genom empirin fastslagna, intentioner för och förhoppningar om utvecklingen efter ett avskaffande av revisionsplikten med deras, enligt analysen nedan, faktiska möjligheter att påverka företagets framtida beslut.

6.2 Analys med tillämpning av teorierna

6.2.1 Intressentteorin

Intressentteorin ser bolaget som beroende av sin omvärld och identifierar ett antal aktörer som är beroende av bolaget och som bolaget är beroende av. Här ska de viktigaste identifieras och kort analyseras.

Banken är uppenbarligen en primär intressent till företaget, i de fall då bankkrediter av något slag används i verksamheten. Att banken är en primär intressent innebär att särskild hänsyn måste visas till dess intressen. Denna bild bekräftas också av samtliga revisionsbyråer som intervjuats. Ett av de intressen som bankerna har, vilket de tydligt har uttalat, är att låntagarnas årsredovisningar är korrekta, stora delar av bankernas kreditprövning bygger nämligen, som visats, på dessa siffror.

Ägarna och ledningen, i småföretag oftast desamma, är viktiga intressenter. Enligt intressentteorin har de ofta ett behov av utomstående, oberoende granskare som i någon form kontrollerar verksamheten. Samtliga av de företag vi intervjuat, ägarledda allihop, bekräftar denna bild, och påpekar vikten av att kunna känna trygghet med sin redovisning. De påpekar också att de, i sin egenskap av ledare för bolagen, har stor nytta av en utomstående rådgivare som har god insyn i bolaget. På denna punkt är de samtliga mycket tydliga. Är ägarna inte verksamma i bolaget har de dessutom ett intresse av att en oberoende part granskar boksluten för att på så sätt undvika det så kallade agentproblemet. Ju större bolaget är, desto större är sannolikheten för att de interna siffrorna är felaktiga eller att ledningen inte själv kan ha full kontroll, samt för att det finns utomstående ägare.

Skatteverket är en sekundär intressent. Vi har inte fokuserat på detta, men då ämnet kommit upp under intervjuerna ska även denna intressent kort kommenteras. Det är givetvis främst Skatteverkets möjligheter att granska och ompröva bolagens deklarationer som gör att de kan påverka verksamheten. Två av de företag vi intervjuat uppfattar det som att ganska många företagare känner en oro inför att behöva ha kontakter med Skatteverket, dock har samtliga företag som vi pratat med förklarat att så länge de själva litar på sin redovisning är de inte rädda för en skatterevision.

Leverantörer och kunder är intressenter som samtliga våra respondenter har visat lite intresse för. Av allt att döma har de i många fall ett obefintligt intresse av om revision genomförts eller inte, så

länge det inte rör sig om avtal som sträcker sig över längre tidsperioder, handlar om stora belopp eller är för verksamheten särskilt känsliga. Detta är inte så förvånande, då de bokslut som reviderats oftast kommer att vara aningen inaktuella när avtalet sluts, i alla fall när det handlar om avtal och betalningstider på dagar eller veckor. Våra respondentföretag nämner heller inget om att de själva, i egenskap av leverantörer eller kunder, fäster, eller kommer att fästa, någon vikt vid om motparten låtit revidera sina räkenskaper. Emellertid nämner Bergholm att man uppfattar det som att större bolag kan ha ett intresse av boksluten, men då handlar det om större affärer än dem som Bergholm sysslar med.

6.2.2 Resursberoendeteorin

Som redogörelsen i teoriavsnittet visat är det i första steget tre frågor som måste ställas för att kunna avgöra hur beroende företaget är av sin intressent: kan bolaget överleva utan resursen, är tillgången på resursen begränsad och hur många leverantörer av resursen finns i företagens närområde?

När det gäller bankerna är deras resurs, d v s kapital, i många fall avgörande för företagens överlevnad (men det är naturligtvis inte nödvändigtvis så, det kan ju t ex handla om att en expansion inte är möjlig om lån inte ges). Tillgången på kapital i samhället är knappast särskilt begränsad och inom närområdet finns i typfallet åtminstone ett tiotal leverantörer att välja mellan. Detta ger emellertid inte någon rättvisande bild, då de banker som vi intervjuat gett en i mycket samstämmande bild av de krav som de ställer på en potentiell låntagare. Någon större möjlighet att gå från en bank till en annan och hamna i en väsentligt bättre position finns alltså inte som låntagare, vilket gör att man i analysen istället bör se det som att antalet tänkbara leverantörer i närområdet i praktiken är begränsat (även om Företagarna tror att nya, ”fräcka” aktörer kommer att konkurrera hårt och lämna nya alternativ). Sammantaget gör detta att kapital blir att se som en kritisk resurs. Bankerna å sin sida är emellertid knappast särskilt beroende av enskilda kunder, i alla fall inte kunder som är av en sådan storlek att de omfattas av ett undantag från revisionsplikten. Detta gör att bankerna enligt resursberoendeteorin kan förväntas agera genom direkt undanhållande av kapital, om företagen inte rättar sig efter deras krav. Något som både Handelsbanken och Färs & Frosta bekräftar. Framför allt Handelsbanken är mycket tydlig med att om banken inte tror att företaget kan betala tillbaka sina lån så ges inga, oavsett vilka säkerheter och liknande som kan ställas.

Revisorerna besitter en resurs i form av sin kompetens både som granskare och som rådgivare. En mycket viktig omständighet när denna resurs ska värderas är i detta fall huruvida företaget känner förtroende för, och har en god relation till, sin revisor. Är relationen långvarig och förtroendet starkt blir resursen nämligen betydligt viktigare för företaget, något som Profundor och Bergholm vittnar om (även om revisorn numera råkar vara konsult). Dessutom blir resursen unik i den meningen att företaget inte kan vända sig till någon annan revisor och få en liknande relation förrän efter ett antal år. En revisor som har goda kontakter med sina kunder, och som agerar rådgivare, torde alltså ha stora möjligheter att påverka företagen till att ha kvar revisionen, enligt resursberoendeteorin. Profundor bekräftar till synes detta, när man t o m säger att man skulle betala det dubbla för sin förre revisor om denne begärde det. Samtliga revisionsbyråer trycker också starkt på vikten av en god relation, samt vikten av att verkligen upplysa kunderna om vad de faktiskt gör och vilken nytta de bidrar med. När revisorn inte intar rollen som rådgivare med stort förtroende blir resursen som denne besitter däremot långt ifrån kritisk. Revisorns bidrag är oftast inte avgörande för verksamheten då resursen, d v s kompetensen, finns i stort utbud, och det finns ett stort antal leverantörer i företagens närområde. Även detta bekräftas av samtliga företag, som skulle göra sig av med sina nuvarande revisorer direkt.

Ägarna bidrar med resursen kapital. Ägarnas kapital måste anses vara av stor betydelse för företagen, om ingen ägare är beredd att ha kapital i bolaget kan det nämligen inte existera. Som konstaterats ovan, när bankerna behandlades, så är tillgången på kapital omfattande. Vad gäller

kapital som skjuts till av aktieägare torde emellertid antalet ”leverantörer”, alltså potentiella ägare, variera från bransch till bransch i betydligt högre utsträckning än vad gäller kapital som tillgodoses genom bankkrediter. Emellertid lär de potentiella ägarna, liksom de potentiellt långivande bankerna, ställa liknande krav på den ekonomiska redovisningen, möjligheterna att vända sig till investerare som ställer betydligt lägre krav på redovisningens korrekthet torde alltså vara begränsade. Ägarnas kapital blir då sammantaget att se som en kritisk resurs för bolaget. Ägarna har alltså enligt resursberoendeteorin stora möjligheter att styra bolaget.

Att analysera vilken maktposition i förhållande till bolaget som leverantörer och kunder bidrar med, genom resursberoendeteorin, är närmast omöjligt. Då dessa typer av intressenter är väldigt olika, och skillnaderna stora från bransch till bransch, måste sådana analyser göras i det enskilda fallet. Kunderna bidrar väl för det mesta med resursen kapital, medan leverantörernas resursbidrag kan utgöras av i princip vad som helst. Hur stort utbudet är och hur många tänkbara leverantörer det finns är naturligtvis beroende på omständigheterna i det enskilda fallet. Några generella slutsatser med hjälp av resursberoendeteorin är alltså inte möjliga att dra när det gäller dessa intressentgrupper.

6.2.3 Legitimitetsteorin

Gentemot de ägare som även är verksamma i företaget torde det sällan finnas något behov av att legitimera verksamheten på ett sådant sätt som legitimitetsteorin talar om. Det är ju då ägaren som faktiskt driver företaget, och snarast denne som gentemot andra intressenter möjligen har ett intresse av att legitimera företaget. När det gäller utomstående ägare kan man däremot mycket väl tänka sig att företaget har ett intresse av att legitimera sig i förhållande till dessa. Att ägarna ser bolaget som legitimt, alltså agerande efter samma värderingar som de själva prioriterar, lär nämligen ofta vara avgörande för deras vilja att kvarstå som ägare (det torde åtminstone inte få skilja för mycket mellan parternas värderingar). Revisionen kan då fungera som legitimerande faktor på två sätt: dels genom att bekräfta de ställningstaganden som kommer till uttryck i årsredovisningen, dels genom att bolaget i och med själva agerandet anses handla på ett seriöst vis. Främst aktualiseras kanske den senare faktorn i högre grad ju större andel av de andra bolagen i branschen som också låter revidera sin redovisning, detta i enlighet med resonemanget i teoriavsnittet om att en allmänt vedertagen procedur blir kännetecknande för legitima organisationer.

I dagsläget revideras samtliga aktiebolag. Skulle nästan alla fortsätta med detta efter ett avskaffande skulle de få som avstod riskera att ses som oseriösa. När det gäller bankerna har dessa emellertid så mycket kontakt med sina kunder, och ställer så höga krav på information från dessa, att om det finns en godtagbar förklaring till att avstå från revisionen skulle denna framkomma och bolaget inte framstå i dålig dager. Exempel på sådana förklaringar kan vara att redovisningen är väldigt enkel eller att den är upprättad av en redovisningskonsult för vilken man hyser stort förtroende. Saknas en sådan förklaring, och bankerna alltså inte känner att siffrorna är garanterade även utan revision, skulle bolaget emellertid framstå som mycket oseriöst och därmed illegitimt.

Samma resonemang kan föras när det gäller legitimitetsfrågan gentemot Skatteverket. Ju färre bolag som avstår från revision, desto mer illegitima riskerar dessa att framstå ur Skatteverkets perspektiv. Flera revisionsbyråer och företag (även om de företag vi intervjuade inte var oroliga för egen del) har också framhållit att många mindre företag är oroliga för att framstå som mindre seriösa i Skatteverkets ögon. Att årsredovisningen blivit granskad utan anmärkningar signalerar naturligtvis även att de skatterättsliga reglerna troligen har följts, något som ju utan tvivel stämmer väl överens med Skatteverkets värderingar.

Leverantörer och kunder ser troligen själva handlingen, dvs revisionen, som en legitimitetsskapande åtgärd, om de överhuvudtaget bryr sig om detta. Bland de mindre företagens leverantörer och kunder torde det nämligen vara relativt få som närmare studerar årsredovisningen

för att säkerställa att bolagets verksamhet följer de rätta värderingarna. Rör det sig dock om större företag med någon form av värdegrundsdokument eller liknande kan denna faktor emellertid vara betydligt viktigare. Detsamma gäller om bolaget eller dess kunder säljer sina varor/tjänster med hjälp av hänvisningar till sina värderingar, som exempelvis miljövänlighet eller rättvis handel. Precis som med resursberoendeteorin blir det alltså svårt att dra några generella slutsatser om vilket behov företagen har av att legitimera sin verksamhet i förhållande till kunder och leverantörer.

6.3 Följderna av avskaffandet av revisionsplikten

Vid ett avskaffande av revisionsplikten lämnas beslutet att revidera bolagets årsredovisning i ägarnas händer. Detta påstående är sant i teorin men i praktiken uppstår en annan problematik eftersom bolagen agerar på en marknad där även andra aktörer finns. Ett företags intressenter kan, vilket framgått ovan, i vissa situationer använda sin makt över resurser till att förmå bolaget att underkasta sig revision. Nedan följer en analys av hur de olika aktörerna på marknaden kommer att agera efter ett eventuellt avskaffande av revisionsplikten samt vad detta, baserat på deras maktposition, har för inverkan på bolagens efterfrågan på kredit.

6.3.1 Ägare

Den intressent som alltid finns i bolaget är ledningen, i de mindre bolagen oftast ägaren. Vi tar därför den aktive ägaren som utgångspunkt i analysen. Samtliga de undersökta bolagen leds av en aktiv ägare och saknar i stort sett utomstående intressenter, t ex banker, som påverkar deras beslut om revision. De har alltså frihet att välja huruvida företaget skall fortsätta med revision baserat enbart på sina egna intressen. Företagen som deltagit i den empiriska undersökningen har samtliga angett att de inte kommer att fortsätta anlita revisorn vid ett eventuellt avskaffande utan anser att det är en onödig kostnad för dem. Vad som väldigt tydligt framgår är att företag i respondenternas situation har ett behov av rådgivning och konsultationer i ekonomiska frågor, något de är beredda att betala ganska mycket för. Dessutom har de ett starkt intresse av att redovisningen är korrekt. Däremot framkommer att dessa tjänster inte behöver utföras av revisor utan det viktigaste är att företagen känner ett tillräckligt förtroende för den som utför dem. Denna typ av bolag kommer alltså i de flesta fallen att anlita någon utomstående som sköter redovisningen och agerar som rådgivare, men det är relationen till denne som är viktig. Vad som då avgör frågan huruvida de väljer fortsatt revision är om revisorn är den primära rådgivaren eller om denna position innehas av en redovisningskonsult eller någon annan.

I en situation där det finns en eller flera ägare som inte aktivt leder bolaget, utan endast intar en passiv roll, kommer dessa troligen att agera för att bolaget ska fortsätta med revision, eftersom säkerställd och kvalitetsstämplad ekonomisk information är viktigt för dessa ägare. Enligt vad som framkommit i analysen ovan befinner sig dessa ägare dessutom i en maktposition i förhållande till bolaget genom sin kontroll över kritiska resurser, dessutom har bolaget ett starkt intresse av att legitimera sig gentemot dem. Ju större andel av aktierna som tillhör externa ägare, desto troligare är det alltså att bolagen kommer att låta sig styras av dessa ägares krav på revision. En viktig faktor som påverkar bolagens beslut att anlita revisor är alltså huruvida de har ägare som inte är aktivt verksamma.

6.3.2 Leverantörer och kunder

Som konstaterats ovan är det svårt att uttala sig generellt om leverantörers och kunders maktposition i förhållande till bolagen. I de flesta fall torde de inte ha något större intresse av att kontrollera siffrorna i redovisningen, men det faktum att de är reviderade kan ge en viss trygghet. De viktigaste leverantörerna och kunderna torde ett typiskt bolag ha löpande transaktioner med och dessa har på så sätt en omfattande statistik över bolagets betalningar. I de flesta fallen bör dessa intressenter kunna nöja sig med sådan betalningshistorik, har företaget alltid betalat eller levererat i tid och utan problem så är detta säkerligen en större säkerhet för dessa intressenter än en reviderad

årsredovisning. En rimlig slutsats är då att i de flesta fall har leverantörer och kunder möjligen inte helt försumbara möjligheter att påverka bolagets beslut, men intresse av att utnyttja dessa möjligheter saknas. Givetvis kommer detta inte alltid att vara fallet, större kunder som använder sig av olika typer av värdedokument och liknande kommer att ha ett större intresse av att bolagets redovisning är säkerställd, och därmed ett intresse av att utnyttja sina möjligheter att påverka bolagets beslut om revision. Empirin stöder även delvis en sådan uppfattning där bl a Bergholm tar upp att större kunder ibland vill se reviderad bokföring innan avtal ingås. I de flesta fall kommer leverantörer och kunder alltså inte vara någon faktor som i större grad inverkar på bolagens vilja att revidera sin årsredovisning, men undantag finns.

6.3.3 Banker

En viktig fråga är vilka krav bankerna kommer att ställa ifall revisionsplikten avskaffas, som visats ovan befinner sig ju dessa i en väldigt stark maktposition gentemot bolagen. Båda bankrespondenterna är tydliga med att det i de allra flesta fallen kommer att krävas någon form av granskning från en utomstående och oberoende part, sannolikt en revisor, för att de ska känna sig säkra på de siffror som presenteras och därmed kunna genomföra en kreditprövning. Om det blir en lagenlig revision, eller något snarlikt alternativ är inte lika viktigt. Man lämnar det till revisionsbyråerna att utveckla sådana alternativ.

Nämnas måste dock att i alla fall Färs & Frosta öppnar för att de allra minsta bolagen inte behöver genomgå en sådan granskning, där är betalningshistorik och personlighet viktigare. Redan i dag är kreditprövningen av dessa bolag baserad på dessa faktorer och inte årsbokslutet. Dessutom lämnas en öppning för möjligheten att godkänna bokföring som endast har uppförts och kontrollerats av redovisningskonsult. Man har inte närmre diskuterat denna möjlighet, men betonar i alla fall att det i ett sådant läge är viktigt att banken känner ett mycket stort förtroende för redovisningskonsulten och att denna är tillräckligt oberoende av, och kan hålla tillräcklig distans till, företaget. Färs & Frosta påpekar även att störst förtroende har man för de stora revisionsbyråerna. Då dessa byråer dessutom kan förväntas ha störst möjligheter att förhålla sig oberoende och med distans till företagen, då de inte är lika beroende av enskilda kunder och har ett stort behov av att agera oklanderligt, är det inte svårt att tänka sig att det främst är deras redovisningskonsulter som kan bli aktuella i sådana fall. Dessutom är det givetvis så att det främst är mindre bolag, med mindre komplexa redovisningar, som kommer att kunna använda sig av enbart redovisningskonsult och ändå få bankkrediter. Ju bättre relation bolaget har till banken och ju större förtroende banken har för ägare och ledning, desto mindre betyder dessutom siffrorna i redovisningen. Det kan alltså väntas att en lösning där banken nöjer sig med att redovisningen upprättats av redovisningskonsult blir vanligast i mindre bolag, med en längre bekymmersfri relation till banken, och som anlitar redovisningsavdelningen på någon av de större revisionsbyråerna som har en sådan. Företagarorganisationerna går längre i sina spekulationer och tror att bankerna i ännu högre grad måste släppa på revisionskravet och istället använda sig av betalningshistoriken vid kreditprövningar, men de banker vi har intervjuat har starkt tillbakavisat detta. Att dra en sådan slutsats synes därför vara att gå för långt.

Bankerna anger också att de inte har några som helst planer på att själva arbeta med revidering av bolag vilka söker lån och krediter, något som vissa revisionsbyråer och företagarorganisationer har spekulerat kring. Det är alltså troligt att bankerna i de flesta fall fortfarande kommer att kräva av bolagen att deras redovisning granskas av revisor. Huruvida denna granskning blir i form av en lagenlig revision, eller mindre omfattande, beror till stor del på vilka alternativ som revisionsbyråerna utvecklar. För de minsta bolagen kommer emellertid kraven på revision att vara mindre angelägna, det viktigaste blir istället att deras redovisning är upprättad av redovisningskonsult som banken har stort förtroende för.

6.3.4 Revisionsbyråer

Revisionsbyråerna i empirin var alla positiva till ett avskaffande och förväntar sig samtidigt ingen större nedgång av efterfrågan på revision. De angav att de inte planerar några direkta åtgärder i syfte att bibehålla efterfrågan på nuvarande nivå, dock informerade några av respondenterna om att de internt ”byggde upp” ekonomiavdelningar vilkas uppgift blir att sälja externa ekonomitjänster till företagen. Däremot var dessa planerade eller påbörjade aktioner inte några direkta reaktioner på ett eventuellt avskaffande av revisionsplikten utan andra skäl uppgavs. Genomgången ovan visar emellertid att revisionsbyråerna tycks ha en lite för positiv uppfattning om den troliga utvecklingen. Att det finns intressenter som inte är i direkt behov av revision är man visserligen medvetna om, däremot förväntar man sig inte att redovisningsbyråerna ska, i någon högre grad, kunna ta upp konkurrensen som rådgivare. Denna uppfattning tillbakavisas helt av såväl de intervjuade företagen som av företagorganisationerna. Bolagen bryr sig inte för egen del om det är en revisor eller redovisningskonsult som agerar rådgivare och garanterar att redovisningen är korrekt, det är främst externa intressenter som kan förväntas kräva detta. Revisionsbyråerna är dock medvetna om vikten av en god relation till kunderna och uppfyller man detta kommer man även fortsättningsvis att ha en stark position. Möjligen kommer de större byråerna att tappa mindre bolag som kunder, t ex Deloitte medger ju att man har kunder som man aldrig träffar. De mindre byråerna, som Jonzon Revision, verkar ofta ha en tätare kontakt med sina kunder. Att många av byråerna startar egna redovisnings- och ekonomiavdelningar kan dock tala till deras fördel, även om de inte gör det i syfte att möta ett avskaffande av revisionsplikten. Dels kan de då konkurrera med andra redovisningskonsulter om kunder som endast behöver en betrodd rådgivare, dels kan de förväntas ha större förutsättningar att knyta till sig mindre kunder som visserligen inte behöver revision men vars bank inte godtar vilken redovisningskonsult som helst. En annan fråga är i vilken grad revisionsbyråerna lyckas utveckla mindre omfattande alternativ till revisionen. Detta arbete verkar emellertid inte vara särskilt långt gånget och det är därför svårt att uttala sig närmre om denna aspekt. Klart är emellertid att i alla fall bankerna öppnat för att sådana lösningar kan vara tänkbara.

6.4 Framtida utveckling av efterfrågan på revision

Självklart är att det direkt i samband med ett avskaffande finns ett antal bolag som kommer att avstå från revision, de vilande aktiebolagen. Frågan är hur övriga kommer att agera. Revisionsbyråerna förväntar sig en marginell minskning av efterfrågan, medan företagen tror på en kraftig nedgång initialt. I sina åsikter om huruvida efterfrågan på revision kommer fortsätter minska, stabiliseras eller återgår till nuvarande nivå skiljer respondenterna sig åt. Vissa av företagen tror på en återgång, vilken närmar sig nuvarande nivå, eftersom behovet av kvalitetsstämplad redovisning och ekonomisk rådgivning tydligare kommer att framgå för bolagen efter en tid utan. Andra, likt företagsorganisationerna ser det som sannolikt att äldre företag, vilka länge haft revisor, fortsätter anlita dessa medan yngre företag tillsammans med nystartade saknar samma benägenhet att köpa in revision och därför kommer efterfrågan fortsätta minska om än i en relativt långsam takt. Skatteverkets potentiellt hårdare inställning gentemot de företag som avstår revision kan enligt bland annat företagorganisationerna verka som en motvikt för dem som annars skulle slopa revisionen men företagen i empirin anser sig inte påverkas av sådana aktioner.

Erfarenheterna från utlandet som beskrivs i tredje kapitlet ger revisionsbyråerna delvis rätt eftersom den initiala minskningen av efterfrågan endast var marginell. Utvecklingen som därefter följde i både England och Danmark var att minskningen sedan blev större år för år. I England är numera andelen företag som väljer revision under 40 procent och av dem uppgav en femtedel att de reviderar därför att de befinner sig i gränstrakterna för undantagsnivåerna och därför inte vill riskera något. Även i Danmark är andelen som efterfrågar revision minskande och det är framför allt bland de mindre bolagen som tendensen att slopa revision är påfallande stor. Problematiken när man

jämför olika nationella marknader är många, kulturella skillnader, exempelvis hur lång traditionen av revision i landet är bör inte underskattas. Vidare kan revisorernas arbete och relation generellt gentemot sina kunder skilja sig mellan länder och i denna uppsats tar vi inte sikte på att redogöra för detta. Emellertid tycks företagsorganisationernas bild av en långsamt sjunkande efterfrågan på revision, där nya bolag avstår från början och äldre agerar försiktigt i början men så småningom väljer att avstå, bekräftas. Det är genom en sådan analys entydigt att efterfrågan på revision kommer att minska men det är i denna uppsats, genom den begränsade empiriska undersökningen vi genomfört, omöjligt att spekulera i exakta procentuella siffror.

7. Slutsatser samt förslag till vidare forskning

Här presenteras de slutsatser som vi har dragit utifrån vår undersökning, samt förslag till vidare forskning. Vilka andra studier kan vara av relevans att genomföra i framtiden?

7.1 Slutsatser

Vi har i analysen identifierat de faktorer som kommer att ha störst betydelse för de mindre bolagens beslut att avstå från, eller fortsätta med, revisionen. Bolag som saknar externa intressenter för vilka revisionen är av betydelse kommer i många fall inte att intressera sig för revisionen som sådan. De är mer intresserade av att någon de har förtroende för, revisor eller redovisningskonsult, garanterar redovisningen och agerar som rådgivare. Det avgörande här kommer att vara huruvida bolagets relation till revisorn är god, i annat fall kan det förväntas att det är redovisningskonsulten som kommer att anlitas.

Ett inte helt försumbart externt ägande i bolaget är en faktor som i hög grad kommer att påverka beslutet att anlita revisor. Utan revision blir det svårt att tillgodose dessa ägares krav på en garanterat korrekt redovisning.

Den kanske enskilt viktigaste faktorn kommer emellertid att vara huruvida bolaget har behov av bankkrediter. Är detta fallet blir det, på grund av bankens krav, svårt att inte anlita revisor. De allra minsta bolagen kan dock förväntas tillgodose bankens behov enbart genom sin betalningshistorik, och de lite större kan möjligen undgå kravet på revision om de anlitar någon av de större revisionsbyråernas redovisningsavdelningar.

Kunder och leverantörer kommer troligen i de flesta fall att ha liten inverkan på efterfrågan på revisionen. Undantag där bolagets ekonomi är av intresse kommer emellertid att finnas, men ofta kommer då betalningshistoriken företagen emellan att vara tillräcklig.

Skatteverkets eventuella krav på bolagen att i sina deklarationer ange om de anlitar revisor eller inte kan förväntas vara av mindre betydelse. Vissa företagare kommer emellertid säkerligen att vara beredda att betala lite extra för att slippa riskera skatterevisioner.

Huruvida den granskning som revisorerna genomför i framtiden så gott som alltid kommer att vara en lagenlig revision, eller någon annan form av granskning, är svårt att avgöra i dag. Detta beror till stor del på vilka alternativ som revisionsbyråerna kommer att utveckla och hur bankerna ställer sig till dessa. Ännu så länge är dessa intressenter väldigt vaga i sina spekulationer, så detta blir något för framtiden att utvisa.

Efterfrågans utveckling kan det egentligen enbart spekuleras i, men de indikationer som givits i uppsatsens empiri samt de undersökningar som behandlar utvecklingen i England och Danmark tillåter oss att dra vissa slutsatser. En omedelbar minskning av efterfrågan på revision verkar oundviklig. Det är därefter mycket troligt att efterfrågan, i en relativt långsam takt, kommer att fortsätta sjunka.

7.2 Förslag till vidare forskning

Blir förslaget om slopad revisionsplikt, i någon form, verklighet den 1 juli 2010 är en undersökning av det faktiska utfallet högst intressant. Hur stor andel av de berörda företagen har avstått från revisionen, skiljer det sig åt beroende på bolagens storlek, och så vidare? Intressant vore då även att undersöka hur de som avstått från revisionen ställer sig till sitt beslut, samt hur de som fortfarande har kvar den ser på revisionen, har synen förändrats?

Vi har i denna uppsats fokuserat på bankernas inverkan som extern intressent. En annan vinkel som skulle vara av intresse är att fokusera på Skatteverket och övriga myndigheter, såsom Ekobrottsmyndigheten. Vilken betydelse kommer deras agerande att få för efterfrågan på revision, planeras några förändringar i deras verksamhet inför ett eventuellt avskaffande av revisionsplikten?

Ytterligare ett område som tycks väl värt att fördjupa sig ytterligare i är hur småföretagarna ser på revisorns respektive redovisningskonsultens roll. Varifrån får man råd och stöd, vem uppfattas som viktigast för företagets fortlevnad? Vår undersökning har ju visat på en del skiljaktigheter i olika aktörers uppfattning angående detta.

Slutligen skulle det, ifall revisionsplikten avskaffas, vara intressant att om något eller några år fördjupa sig i hur revisionsbyråerna har utvecklat alternativ till den fullskaliga revisionen, samt hur bankerna har ställt sig till dessa lösningar.

Källförteckning

Offentligt tryck

Prop. 1997/98:99, *Aktiebolagets organisation*.

Prop. 2000/01:146, *Oberoende, ägande och tillsyn i revisionsverksamhet*.

Prop. 2006/07:1, *Budgetpropositionen för 2007*.

Regeringens skrivelse 2008/09:206, *Regelförenklingsarbetet*.

SOU 1971:15, *Förslag till aktiebolagslag m.m.*

SOU 1995:44, *Aktiebolagets organisation*.

SOU 2008:32, *Avskaffande av revisionsplikten för små företag*.

Tidigare uppsatser

Kemppainen, Johanna & Lina Tellström, *Vad händer sen då? – en kvalitativ studie om effekter på tjänsteutbudet vid en eventuell avskaffning av revisionsplikten*, magisteruppsats VT 2009, Handelshögskolan vid Umeå universitet.

<http://umu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2:220561> (09-12-29)

Lindkvist, Anton & Mathias Lundqvist, *Vad kan vi förvänta oss? – Förväntningsgapets ansikte ur mikroföretagares perspektiv*, kandidatuppsats VT 2009, Företagsekonomiska institutionen, Uppsala universitet.

<http://uu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2:224152> (09-12-29)

Olsson, Ida & Kristina Trobäck, *Småbolagens attityd till avskaffandet av revisionsplikten*, kandidatuppsats HT 2008, Ekonomihögskolan, Lunds universitet.

<http://www.lu.se/o.o.i.s?id=19464&postid=1341646> (09-12-29)

Rydén, Therese & Sofie Larsson, *Avskaffande av revisionsplikten – hur förbereder sig revisionsbyråerna?*, kandidatuppsats VT 2008, Institutionen för data- och affärsvetenskap, Högskolan i Borås.

<http://bada.hb.se/bitstream/2320/3851/1/2008KF03.pdf> (09-12-29)

Svensson, Sofia & Therese Andersson, *En revision utan plikt – ur företagarnas perspektiv*, magisteruppsats VT 2009, Institutionen för data- och affärsvetenskap, Högskolan i Borås.

<http://bada.hb.se/bitstream/2320/5367/1/2009MF33.pdf> (09-12-29)

Wachtmeister, Didrik & Maximilian Treschow, *Avskaffandet av revisionsplikten för små företag – hur påverkas de interna och externa intressenterna?*, kandidatuppsats VT 2009, Ekonomihögskolan, Lunds universitet.

<http://www.lu.se/o.o.i.s?id=19464&postid=1471792> (09-12-29)

Avhandlingar

Karlsson, Agneta, *Om strategi och legitimitet. En studie av legitimitetsproblematiken i förbindelse med strategisk förändring i organisationer*, Lund, Lund University Press, 1991.

Ljungdahl, Fredrik, *Utveckling av miljöredovisning i svenska börsbolag – praxis, begrepp, orsaker*, Lund, Lund University Press, 1999.

Sjöström, Camilla, *Revision och lagreglering – ett historiskt perspektiv*, Linköping, 1994.

Svanström, Tobias, *Revision och rådgivning – efterfrågan, kvalitet och oberoende*, Umeå, Umeå School of Business, Umeå University, 2008.

Litteratur

Alvesson, Mats & Kaj Sköldbberg, *Tolkning och reflektion – Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*, 2:a uppl. Författarna och Studentlitteratur, 2008.

Andersson, Sten, Svante Johansson & Rolf Skog, *Aktiebolagslagen – en kommentar, del 1*, Stockholm, Norstedts Juridik, 2008.

Ax, Christian, Christer Johansson & Håkan Kullvén, *Den nya ekonomistyrningen*, 3:e uppl. Malmö, Liber ekonomi, 2005.

Bruzelius, Lars H. & Per-Hugo Skärvad, *Integrerad organisationslära*, 9:e uppl. Lund, Studentlitteratur, 2004.

Bryman, Alan & Emma Bell, *Företagsekonomiska forskningsmetoder*, 1:a uppl. Malmö, Liber ekonomi, 2005.

Jacobsen, Dag Ingvar, *Vad, hur och varför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*, Lund, Studentlitteratur, 2002.

Lundahl, Ulf & Per-Hugo Skärvad, *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*, 3:e uppl. Lund, Studentlitteratur, 1999.

Moberg, Krister, *Bolagsrevisorn: oberoende, ansvar, sekretess*, 3:e uppl. Stockholm, Norstedts Juridik, 2006.

Nygaard, Claus, *Strategen, intressenterna och resurserna – intressentteori och resursberoendeteori i Strategizing – en kontextuell organisationsteori* (red. Nygaard, Claes & Lars Bengtsson), Lund, Studentlitteratur, 2002.

Revision – En praktisk beskrivning, Stockholm, FAR förlag, 2006.

Jørgensen, Peter Stray & Lotte Rienecker, *Att skriva en bra uppsats*. Malmö, Liber, 2004.

Wallerstedt, Eva, *Kriser och konsolidering: revisionsbranschen i Sverige under hundra år i Uppdrag revision: revisorsprofessionen i takt med förväntningarna?* (red. Johansson, Sven-Erik, Einar Häckner & Eva Wallerstedt), Stockholm, SNS förlag, 2005.

Artiklar

- Aggestam Pontoppidan, Caroline, *När revisionsplikten avskaffades i Danmark*, Balans nr. 2, 2007.
- Ahlberg, Charlotte, *Guldläge att ta bort revisionsplikten!*, Balans nr. 1, 2009.
- Bisgaard, Anders, *Revisionsplikten avskaffas för små danska företag*, Balans nr. 5, 2006.
- Börsvik, Hans, *Positivt för alla parter med efterfrågestyrd revision*, Balans nr. 5, 2008.
- Ehlin, Åsa, *Revisorn kan så mycket mer än lagstadgad revision*, Balans nr. 2, 2009.
- Frooman, Jeff, *Stakeholder influence strategies*, Academy of Management Review nr. 2, 1999.
- Halling, Pernilla, *Ökat behov av utbildning inför slopandet av revisionsplikten*, Balans nr. 8/9, 2009.
- Precht, Elisabeth, *Revisionsplikten var svaret på ekonomisk brottslighet*, Balans nr. 4, 2005.
- Skough, Bengt, *2010 ska det vara enklare för Sveriges företag*, Balans nr. 1, 2009.
- Skough, Bengt, *De danska företagen behåller revisorn*, Balans nr. 10, 2007.

Utländska undersökningar

- Collis, Jill, *Directors' Views on Accounting and Auditing Requirements for SMES*, Department for Business Enterprise and Regulatory Reform, 2008.
<http://www.berr.gov.uk/files/file50491.pdf> (09-12-14)
- Collis, Jill, *Directors' Views on Exemption from the Statutory Audit*, Department of Trade and Industry, 2003.
<http://www.berr.gov.uk/files/file25971.pdf> (09-12-14)
- Erhvervs- og selskabsstyrelsen, *Evaluering af erfaringer med lempet revisionspligt*, 2009.
<http://www.eogs.dk/graphics/nyheder/Evaluering.pdf> (09-12-14)

Muntliga källor

- Andersson, Anette & Peter Jonzon, *Jonzon Revision*, 091130
- Bergholm, Malin, *Bergholm Marketing AB*, 091221
- Bredberg, Erik, *Handelsbanken*, 091211
- Ekelund, Maria, *Deloitte*, 091203
- Eklundh, Berth, *Profundor AB*, 091211
- Henriksson, Eva, *KPMG*, 091127
- Littorin, Camilla, *FöretagarFörbundet*, 091207
- Nilsson, Helén, *PricewaterhouseCoopers*, 091130

Mattsson, Thomas, *Företagarna*, 091203

Åkesson, Thomas, *Färs & Frosta Sparbank*, 091216

Öhlin, Henrik, *Adsensus AB*, 091217

Övrigt

Svenska Bankföreningen, *Avskaffande av revisionsplikten för små företag*, remissyttrande, 2008.

[http://www.bankforeningen.se/web/bfmm.nsf/lupgraphics/J080616y.pdf/\\$file/J080616y.pdf](http://www.bankforeningen.se/web/bfmm.nsf/lupgraphics/J080616y.pdf/$file/J080616y.pdf)

(09-12-29)

Bilaga 1 – Intervjuguide revisionsbyråer

1. Byråns verksamhet

- Namn och position i företaget?
- Hur många anställda har ni på företaget?
- Vilka kunder riktar ni er främst till, storlek? Bransch?
- Hur stor del av era kunder tillhör gruppen som eventuellt undantas från revisionsplikten om den avskaffas enligt de gränsvärden som den statliga utredningen från 2008 föreslår?

2. Revisionspliktens eventuella avskaffande

- Hur ställer ni er till revisionsplikten – för/emot?
- Diskuterar ni det eventuella avskaffandet med era kunder? Vad upplever ni att de har för åsikter i ämnet?
- Hur tror ni att de företag som eventuellt undantas från revisionsplikten resonerar kring avskaffandet? (Om nej på föregående fråga)
- Hur tror ni att efterfrågan på revision kommer att förändras bland era kunder som omfattas av ett eventuellt slopande av revisionsplikten?

3. Efterfrågan på revision

- Vad avser ni att göra för att bibehålla en så hög efterfrågan på revision som möjligt? Vad har ni vidtagit för åtgärder?
- Man kan i diverse artiklar och inlägg, vilka återfinns i branschspecifika tidskrifter, läsa att det eventuella borttagandet av revisionsplikten kommer att leda till att revisionen går från att vara lagstyrd till att bli efterfrågestyrd. Vad innebär begreppet efterfrågestyrd revision för er?

4. Bankernas roll

- Tror ni att bankerna kommer att nöja sig med bokföring, som ej varit föremål för revision utförd av auktoriserad/godkänd revisor, när de ger krediter till företag?
- Om företagen måste anlita revisorer för att behålla sina krediter kan man då fortfarande tala om efterfrågestyrd revision, trots att företagen är så beroende av de utgivna krediterna?

5. Efterfrågan på nya tjänster

- Tror ni att företagen kommer efterfråga andra tjänster som ni kan erbjuda?
- Har ni några planer på att erbjuda nya tjänster till era kunder?

Bilaga 2 – Intervjuguide företag

1. Företagets verksamhet

- Berätta om er verksamhet. Namn, befattning, antal anställda?
- Vilka externa ekonomitjänster köper ni in i dag?
- Vilken revisionsbyrå använder ni er av i dag? Varför har ni anlitat just denna byrå?

2. Syn på revision

- Har ni löpande kontakt med er revisor? Hur anser ni att er relation är?
- Har er revisor gett er några råd eller förslag som ni inte skulle ”kommit på” själva? Från vilket håll inhämtar ni kunskap om nyttillkomna regler inom skatt och redovisning.
- Hur mycket kostar revisionen företaget per år? Står kostnaden i proportion till vad ni får ut av er revision?

3. Användandet av revision

- Hur väl känner ni till revisionsbyråernas tjänsteutbud, utöver revision?
- Hur ställer ni er till revisionsplikten? Hur ser ni på det eventuella avskaffandet av revisionsplikten?
- Kommer ni att genomföra frivillig revision av bolaget om revisionsplikten slopas?
- Anser ni att man kan tala om efterfrågestyrd revision om revisionsplikten avskaffas? Vad tror ni kommer att styra huruvida företag kommer att anlita en revisor eller inte?

4. Bankens roll

- Uppfattar ni det som att bankerna i dag fäster stor vikt vid revisionen?
- Hur tror ni att bankerna kommer att ställa sig till kreditgivning utan revision?
- Om ni tror att bankerna kommer att kräva revision för utgivning av lån och krediter, kommer ni då att använda er av alternativa finansieringsformer?

Bilaga 3 – Intervjuguide företagorganisationer

1. Företagarorganisationens verksamhet

- Namn och position?
- Berätta om er organisation. Bransch, medlemsantal, geografisk placering mm?
- Vilka grundidéer har ni för er verksamhet?
- Hur många företag representerar er organisation? Vilken typ av företag?
- Ser ni det som er uppgift att företräda medlemmarnas åsikter, eller är den att föra opinionsbildning både externt och internt?

2. Medlemmarna och revision

- Hur stor andel av era medlemmar omfattas av det eventuella avskaffandet av revisionsplikten?
- Hur stor andel av era medlemmar tror ni känner till revisionspliktens eventuella avskaffande?

3. Efterfrågan på revision

- Hur stor andel av era medlemmar tror ni kommer att avstå från eller fortsätta med revision om revisionsplikten avskaffas? Olika i olika branscher samt storlek på företag?
- Anser ni att man kan tala om efterfrågestyrd revision om revisionsplikten avskaffas? Vad tror ni kommer att styra huruvida man anlitar en revisor eller inte?

4. Efterfrågan på externa ekonomitjänster

- Hur tror ni att era medlemmars efterfrågan på externa ekonomitjänster kommer att förändras av en slopad revisionsplikt?

5. Bankerna påverkan på revision

- Hur tror ni att bankerna kommer att ställa sig till kreditgivning utan revision?
- Kan ni på ett ungefär uppskatta hur många av era medlemmar, som omfattas av en eventuell slopad revisionsplikt, som i dag använder sig av lån och krediter från banker eller liknande intressenter?
- Om ni tror att bankerna kommer att kräva revision för utgivning av lån och krediter, tror ni då att era medlemmar kommer att använda sig av alternativa finansieringsformer?

6. Synen på revision

- Hur ställer ni er till revisionsplikten? Vad tror ni att era medlemmar har för uppfattning om revisorns roll? Bollplank, rådgivare?

Bilaga 4 – Intervjuguide banker

1. Kreditgivning

- Hur går en kreditbedömning till för en befintlig kund respektive en ny kund samt till ett nyetablerat företag? Vad skiljer sig åt mellan bedömningarna?
- Har intrycket av kunden stor betydelse vid kreditbedömningen?
- Hur bedömer ni räkenskaperna från företaget? Vilka siffror och nyckeltal är viktiga vid utgivningen av krediter?
- Vilken påverkan och betydelse har en reviderad årsredovisning vid kreditbedömning?

2. Synen på revision

- Vad anser ni om revisionsplikten och dess eventuella avskaffande? Gynnar eller missgynnar det bankerna?
- Kommer ni att förändra era rutiner, kontroller och regler för utgivning av krediter vid ett eventuellt avskaffande av revisionsplikten? Har ni redan påbörjat någon förändring?

3. Efter ett eventuellt avskaffande

- Kommer ni att kräva reviderad årsredovisning av era kunder även i framtiden, trots att vissa bolag undantas från plikten? Har ni diskuterat detta med era företagskunder?
- Hur kommer ni ställa er vid ett senare skede, exempelvis om fem år, då ett företag vill få krediter men inte haft revision under de senaste fem åren. Kommer ni då vilja ha fullgjord revision eller kommer ni nöja er med en reviderad version av senaste årsredovisningen?
- Det pratas om att revisionen kommer gå från en lagstyrd revision till en efterfrågad revision. Om bankerna kommer att sätta krav på reviderad redovisning vid kreditbedömning, kan man då kalla detta för efterfrågad revision?

4. Alternativ till revision

- Ser ni någon ersättande kontrollfunktion till revision?
- Ser ni några alternativ för att säkra era fordringar, t ex factoring, leasing, borgensåtaganden, som kan ersätta en reviderad årsredovisning?
- Kommer säkerheter likt personlig borgen eller borgenärer få en större betydelse vid ett eventuellt avskaffande av revisionsplikten?
- Blir resultatet av ett eventuellt avskaffande av revisionsplikten att bankerna kommer ta en högre risk än i dag vid samma kreditvolym?